

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 8.5.2013
COM(2013) 269 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Zpráva o občanství EU pro rok 2013
Občané EU: vaše práva, vaše budoucnost**

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zpráva o občanství EU pro rok 2013 Občané EU: vaše práva, vaše budoucnost

1. Úvod

Občané stojí a musí stát v samém středu evropské integrace. Pro zvýraznění této skutečnosti se orgány EU rozhodly vyhlásit rok 2013 za Evropský rok občanů, aby se občanství EU a občanské dimenzi evropského projektu dal nový impulz. V době, kdy EU činí významné kroky směrem k prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unii¹, jejímž základem je demokratická legitimita, s politickou unií na obzoru, je o to důležitější zaměřit se na věci, které EU dělá pro to, aby občanům usnadnila život, pomohla jim pochopit jejich práva a zapojila je do obecné diskuse o tom, v jaké Evropě chtějí žít a jakou Evropu chtějí vybudovat pro budoucí generace.

Občanství EU přináší občanům nová práva a příležitosti. Právem, které si občané nejvíce spojují s občanstvím EU, je právo volně se pohybovat a pobývat v EU. Vzhledem k moderním technologiím a jednodušším možnostem cestování volný pohyb Evropanům umožňuje rozšířit své obzory za hranice své země, na kratší či delší dobu svou zemi opustit, přijít do určité země EU a stěhovat se mezi zeměmi EU a vlastní zemí za účelem práce, studia nebo odborné přípravy, cestovat obchodně či za odpočinkem nebo nakupovat v zahraničí. Volný pohyb rozšiřuje sociální a kulturní vztahy v EU a vytváří mezi Evropany užší vazby. Mimoto přináší vzájemné hospodářské výhody pro podniky a občany, a to i pro ty, kteří zůstávají doma, jelikož EU soustavně odstraňuje vnitřní překážky.

V roce 1993 definovala Maastrichtská smlouva občanství EU a všem občanům EU přiznala určitý soubor práv bez ohledu na to, zda vykonávají hospodářskou činnost, či nikoli. Práva občanů EU posílila Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU².

Občané EU mají zejména:

- právo nebýt diskriminováni na základě státní příslušnosti,
- právo volně se pohybovat a pobývat v EU,
- právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu, pokud žijí kdekoli v EU, a to za stejných podmínek jako státní příslušníci daného členského státu,
- právo na pomoc ze strany velvyslanectví či konzulátu jiné země EU mimo EU za stejných podmínek jako státní příslušníci této země, pokud jejich vlastní země nemá v dotyčné třetí zemi své zastoupení,

¹ Podrobný návrh skutečné hospodářské a měnové unie – zahájení evropské diskuze, COM(2012) 777 final/2.

² Smlouva o fungování Evropské unie (hlava II články 20–24) a Listina základních práv Evropské unie (kapitola V). V této zprávě se pod pojmem „občan“ může rovněž rozumět každá osoba, která pobývá v EU v souladu s příslušnými ustanoveními Smlouvy a sekundárního práva.

- petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obrátit se na evropského veřejného ochránce práv a orgány EU (v kterémkoli z úředních jazyků EU) a
- právo organizovat nebo podpořit společně s ostatními občany EU občanskou iniciativu žádající nové právní předpisy EU.

Soudní dvůr Evropské unie potvrdil ústavněprávní význam občanství EU a uvedl, že „**status občana Unie je předurčen k tomu, být základním statusem státních příslušníků členských států**“³. V nedávném zásadním rozsudku⁴ Soudní dvůr objasnil, že článek 20 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) vylučuje vnitrostátní opatření, která by je mohla připravit o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených se statusem občana EU.

V roce 2010 předložila Komise svou první **zprávu o občanství EU**⁵ a oznámila 25 opatření, která mají zajistit, aby občané EU mohli využívat svá práva v běžném životě, aniž by přitom museli čelit zbytečným překážkám. Komise k těmto 25 závazkům přijala náležitá opatření⁶.

Přijatá opatření zahrnují:

- usnadnění hladkého oběhu veřejných listin (např. rodných listů, oddacích listů, úmrtních listů či vlastnických listů),
- posílení práv přibližně 75 milionů osob, které se v EU každý rok stanou obětmi trestných činů,
- snížení byrokracie pro 3,5 milionu osob, které každý rok registrují automobil v jiné zemi EU, což u podniků, občanů a orgánů příslušných pro registraci vozidel povede každý rok k úsporám ve výši nejméně 1,5 miliardy EUR,
- navrzení rychlých a nenákladných řešení pro spotřebitele k řešení jejich sporů s obchodníky v EU mimosoudní cestou, což v celé Evropě umožní ušetřit přibližně 22,5 miliardy EUR ročně,
- zlepšení přístupu k využívání železnice Evropanům se zdravotním postižením (přibližně 80 milionů lidí),
- odstranění překážek účinného výkonu volebních práv v evropských a místních volbách ze strany 8 milionů občanů EU ve věku oprávnujícím volit, kteří žijí v jiné zemi EU, než je jejich vlastní země, a
- poskytování uživatelsky přívětivých informací občanům ohledně jejich práv EU prostřednictvím elektronického jednotného kontaktního místa – portálu Vaše Evropa a služby Europe Direct.

Zajišťování toho, aby se občanství EU stalo skutečností v běžném životě občanů, představuje nepřetržitý proces. Překážky však stále zůstávají, což potvrzuje rozsáhlá **veřejná konzultace o občanství EU**, kterou Komise zahájila dne 9. května 2012⁷, průzkumy Eurobarometru

³ Viz např. rozsudek ve věci C-184/99, Grzelczyk, bod 31.

⁴ Rozsudek ve věci C-34/09, Ruiz Zambrano, bod 42.

⁵ Zpráva o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU, KOM(2010) 603.

⁶ Úplný výčet opatření přijatých od roku 2010 je podrobně uveden v příloze 1 této zprávy.

⁷ Veřejná konzultace o občanství EU zahájena Komisí dne 9. května 2012 (dále jen „veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012“) – http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/eu-citizen-brochure_en.pdf

v roce 2013 týkající se občanství EU⁸ a volebních práv⁹ a akce hlavních zúčastněných stran uspořádané při přípravě této zprávy ve spolupráci s Evropským parlamentem¹⁰, Výborem regionů¹¹ a Evropským hospodářským a sociálním výborem¹².

Další informace o obavách a návrzích občanů poskytují **dialogy s občany**¹³, které Komise iniciovala v rámci Evropského roku občanů¹⁴.

V této zprávě o občanství EU pro rok 2013 předkládá Komise dvanáct nových opatření v šesti klíčových oblastech za účelem dalšího odstraňování překážek, které stojí v cestě tomu, aby občané EU využívali svá práva EU¹⁵.

Odstraňování překážek pro pracovníky, studenty a stážisty v EU

V současnosti jsou prvořadou obavou lidí finanční a dluhová krize a její hospodářské dopady. Devět z deseti Evropanů považuje nezaměstnanost nebo hospodářskou situaci za jeden z nejvýznamnějších problémů, s nimiž se jejich region v současnosti potýká¹⁶. Evropané od EU očekávají především to, že by měla bojovat proti krizi, což znamená rovněž snížení nezaměstnanosti, a zejména nezaměstnanosti mladých lidí, která je oproti nezaměstnanosti dospělých osob více než dvojnásobná (23,5 % v porovnání s 9,5 % v prvním čtvrtletí 2013). Občané požadují skutečný trh práce EU, který jim umožní využívat pracovní příležitosti v jiných zemích EU a přispívat k evropskému hospodářství. Požadují rovněž iniciativy, které jim umožní rozvíjet své dovednosti a zajistí jim přístup k nabídce kvalitní odborné přípravy v jiných zemích EU. Komise předkládá návrhy s cílem usnadnit občanům práci, studium a odbornou přípravu v jiné zemi EU, které jsou prospěšné jak pro osobní i kariéerní rozvoj občanů, tak pro hospodářský růst EU jako celku.

Snižování byrokracie v členských státech

Občané EU vědí, že mají právo na volný pohyb¹⁷. Více než dvě třetiny se domnívají, že volný pohyb osob v EU přináší jejich zemi hospodářské výhody¹⁸. Občané toto právo aktivně využívají a každý rok uskuteční v rámci EU miliardy cest. Téměř pětina respondentů ve veřejné konzultaci o občanství EU v roce 2012, kteří využili své právo na volný pohyb, se

⁸ Bleskový průzkum Eurobarometru 365 – Občanství Evropské unie – únor 2013 (dále jen „průzkum Eurobarometru o občanství EU v roce 2013“) – http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_365_en.pdf

⁹ Bleskový průzkum Eurobarometru 364 – Volební práva – březen 2013 (dále jen „průzkum Eurobarometru o volebních právech v roce 2013“) – http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_364_en.pdf

¹⁰ Společné slyšení o občanství EU dne 19. února 2013 nazvané „Making the most of EU citizenship“ – http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/eu_hearing_report.pdf

¹¹ Fórum dne 28. listopadu 2012 s názvem „Citizens' Agenda going local“ – http://www.cor.europa.eu/en/news/forums/Documents/proceeding_forum_citizens.pdf

¹² Konference ve dnech 22. a 23. ledna 2013 nazvaná „Making the most of the European year of Citizens“. http://ec.europa.eu/european-debate/index_en.htm

¹³ <http://europa.eu/citizens-2013/>

¹⁴ Všechny návrhy opatření uvedené v tomto oddíle budou předmětem běžných postupů Komise pro přípravu procesu rozhodování a budou podléhat víceletému finančnímu rámci 2014–2020.

¹⁵ Pravidelný průzkum Eurobarometru 78 – Evropské občanství – podzim 2012 (dále jen „pravidelný průzkum Eurobarometru 78“) – http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb78/eb78_first_en.pdf
¹⁶ Nezaměstnanost je stále větší obavou občanů EU (+ 4 procentní body od průzkumu Eurobarometru z jara 2012).

¹⁷ To podle průzkumu Eurobarometru o občanství EU v roce 2013 udává devět občanů z deseti.

¹⁸ Viz průzkum Eurobarometru o občanství EU v roce 2013.

však setkala s problémy, často kvůli zdlouhavým či nejasným správním postupům. Občané chtějí řešení, která jim usnadní život při cestování a pobytu v EU. Komise předkládá návrhy na snížení nadměrného papírování a zjednodušení postupů v členských státech.

Ochrana zranitelnějších osob v EU

Základem evropského sociálního modelu je zvláštní péče a ochrana poskytovaná zranitelnějším členům společnosti. Při konzultacích občané poukazovali na zvláštní potíže osob se zdravotním postižením (v EU přibližně 80 milionů lidí) při pohybu v rámci EU. Respondenti rovněž uváděli, že někteří občané jsou zranitelnější, pokud jde o uplatňování jejich práv, zejména v trestním řízení, například kvůli svému mládí nebo duševnímu či fyzickému stavu. Komise navrhuje opatření k posílení práv zranitelnějších občanů.

Odstraňování překážek při nakupování v EU

Míra přeshraničního nakupování on-line v EU neustále narůstá. Čtvrtina občanů, kteří v roce 2012 nakupovali přes internet, objednávala u prodejců v jiných zemích EU¹⁹. Občané EU se však při nakupování on-line stále potýkají s problémy²⁰. Je tu tedy poptávka po větší ochraně a informování spotřebitelů, zejména v rychle se rozvíjejících oblastech, jako jsou digitální produkty. Snadné a bezpečné přeshraniční nakupování je spojeno se snadnými a rychlými přeshraničními prostředky právní ochrany. Komise předkládá opatření, která mají zajistit, aby byli občané lépe informováni, zejména při nakupování on-line, a měli k dispozici snadné možnosti zjednání nápravy v případě, že nastanou problémy.

Cílené a dostupné informace v EU

Pro zvýšení informovanosti občanů o jejich právech EU bylo učiněno mnoho, zejména rozvojem služby Europe Direct²¹ a portálu Vaše Evropa²², které představují jednotné kontaktní místo. Každý třetí občan nyní říká, že je o svých právech EU dobře informován²³. To oproti minulosti představuje zlepšení – dosud to však nepostačuje. O něco málo méně než jedna čtvrtina respondentů (24 %) má za to, že jsou dostatečně nebo velmi dobře informováni o tom, co mohou dělat v případě, že nejsou respektována jejich práva EU²⁴. Komise předkládá nápady k zvýšení kvality a efektivity poskytování informací občanům o jejich právech EU a o využívání těchto práv.

Účast na demokratickém životě EU

Plná účast občanů EU na demokratickém životě EU na všech úrovních představuje samotnou podstatu občanství Unie. Podpora zapojení občanů a občanské společnosti do diskuse o evropských záležitostech představuje načasovanou snahu v rámci Evropského roku občanů a nadcházejících evropských voleb, což jsou klíčové okamžiky, v nichž občané vyjadřují svůj názor. Občané zpochybňují praktiky, jimiž některé členské státy zbavují své státní příslušníky práva volit ve vnitrostátních volbách, protože určitou dobu žijí v jiné zemi EU (odebrání

¹⁹ Eurostat – Internet purchases by individuals (Internetové nákupy jednotlivců) – <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>. U mladých lidí (ve věku 25–34 let) jsou údaje vyšší.

²⁰ Veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 ukázala, že se čtvrtina respondentů setkává při nakupování na internetu s problémy.

²¹ http://europa.eu/eurodirect/index_cs.htm

²² <http://europa.eu/youreurope/index.htm>

²³ Viz průzkum Eurobarometru o občanství EU v roce 2013.

²⁴ Tamtéž.

volebního práva)²⁵. Ve společném slyšení Evropského parlamentu a Komise o občanství EU, které se konalo dne 19. února 2013, občané, zástupci občanské společnosti, odborníci a poslanci Evropského parlamentu diskutovali o důvodech odebrání volebního práva ve světle současné situace. Komise navrhuje cesty k podpoře účasti občanů EU na demokratickém životě EU.

Ke zprávě o občanství EU pro rok 2013 je připojena zpráva o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU za období 2011–2013 (podle článku 25 SFEU), která hodnotí, jak byla v minulých třech letech uplatňována ustanovení Smlouvy, jež se týkají občanství EU.

Komise souběžně přijala výroční zprávu o uplatňování Listiny základních práv EU²⁶.

2. DVANÁCT NOVÝCH KLÍČOVÝCH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ ŽIVOTA OBČANŮ EU

2.1 – Odstranění překážek pro pracovníky, studenty a stážisty v EU

Usnadnění možnosti občanů, zejména mladých lidí, rozvinout své dovednosti, nalézt zaměstnání a přispět k růstu v Evropské unii

Občané v pohybu pomáhají ekonomice EU

Navzdory vysokým úrovním nezaměstnanosti (v EU více než 26 milionů osob) se počet neobsazených pracovních míst od poloviny roku 2009 zvýšil a podniky mají problémy s přijímáním kvalifikovaných pracovníků. To představuje hrozbu pro růst a inovace v hospodářství EU. Mobilita pracovních sil může být proto účinným vyrovnávacím mechanismem k odstranění nerovnováh a přispět k lepšímu párování pracovních míst a dovedností při současném obnovení dynamiky a zmírnění sociálních problémů občanů EU. Zvyšuje vyhlídky občanů na bezproblémový přechod do zaměstnání a otevírá možnosti osobního a profesního rozvoje.

Podpora mobility má tedy velmi silné ekonomické zdůvodnění. Nejnovější zkušenosti s rozšířeními v roce 2004 a 2007 ukázaly, že mobilita v rámci EU má na ekonomiky a trhy práce pozitivní dopady. Odhaduje se například, že se HDP zemí EU-15 v dlouhodobém horizontu zvýšil v důsledku mobility po rozšíření téměř o 1 % (v období 2004–2009)²⁷. V EU jako celku odpovídá dopad toků mobility uvnitř EU na HDP kolektivnímu zvýšení příjmů o přibližně 24 miliard EUR pro občany EU²⁸. V současnosti je však mobilita pracovních sil v EU nadále nízká²⁹.

²⁵ Veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 a průzkum Eurobarometru o volebních právech v roce 2013.

²⁶ COM(2013) 271 - http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/charter_report_2012_en.pdf

²⁷ Viz „Zaměstnanost a sociální rozvoj v Evropě za rok 2011“, kapitola 6: Mobilita práce uvnitř EU a dopad rozšíření“, s. 274.

²⁸ Viz zpráva „Labour mobility within the EU in the context of enlargement and the functioning of the transitional arrangements“, European Integration Consortium, Norimberk, 2009, s.132. Viz také „Five years of an enlarged EU, Economic achievements and challenges“, European economy 1/2009, s. 135.

²⁹ Pouze 3 % občanů EU v produktivním věku žijí v jiné zemi EU. Roční přeshraniční mobilita v rámci EU činí průměrně pouze 0,29 %. To značně zaostává za mírou vnitřní mobility v Austrálii (1,5 %) a v USA (2,4 %). Viz hospodářské průzkumy OECD – Evropská unie – březen 2012 – <http://www.oecd.org/eco/49950244.pdf>

Občané EU se stále zdráhají hledat si zaměstnání v jiné zemi EU, jelikož mají obavy o svou situaci v případě, že nějaké zaměstnání nenajdou rychle³⁰. V současné době právní předpisy EU zaručují, že nezaměstnaní občané, kteří mají nárok na dávky v nezaměstnanosti a kteří odjeli hledat práci v jiné zemi EU, bude i nadále pobírat dávky v nezaměstnanosti ze své domovské země po dobu tří měsíců³¹. I když právní předpisy EU stanoví pro členské státy možnost rozšířit právo na tento nárok nejvýše na dobu šesti měsíců, toto právo není dosud v příslušných vnitrostátních postupech garantováno³². Ve veřejné konzultaci o občanství EU v roce 2012 se většina respondentů (69 %) domnívala, že by měli pobírat dávky v nezaměstnanosti nejméně šest měsíců, pokud si hledají zaměstnání v jiné zemi EU.

Zdroj: veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 – Základ: respondenti, kteří hledali zaměstnání v jiné zemi EU

Frederico, mladý kuchař z Portugalska, se rozhodl jít do Švédska a hledat tam nové zaměstnání. Služby zaměstnanosti v Portugalsku požádal o doklad, který mu umožní dostávat portugalské dávky v nezaměstnanosti i ve Švédsku po dobu tří měsíců, a ihned po příchodu do Švédska se zaevidoval u tamějších služeb zaměstnanosti. Do tří měsíců, během nichž byl platný příslušný dokument, však práci nenašel. Musel se rozhodnout, zda se vrátí do Portugalska, aby nepřišel o své nároky na dávky v nezaměstnanosti, nebo zda zůstane ve Švédsku, ale bez nároku na tyto dávky. Rozhodl se zúčastnit se ve Švédsku několika dalších přijímacích pohovorů a vrátil se do Portugalska až po pěti měsících. V důsledku toho přišel v Portugalsku o svůj nárok na dávky v nezaměstnanosti.

³⁰ Podle průzkumu Eurobarometru o geografické mobilitě a mobilitě na trhu práce téměř čtvrtina respondentů (24 %) očekává nebo se setkala s problémy při hledání práce v zahraničí. Zvláštní průzkum Eurobarometru 337 — Geografická mobilita a mobilita na trhu práce (Geographical and labour market mobility) — červen 2010 — http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_337_en.pdf

³¹ Nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 166, s. 70) v čl. 64 odst. 1 písm. c) stanoví, že „nárok na dávky je zachován po dobu tří měsíců ode dne, kdy dotyčná osoba přestala být k dispozici službám zaměstnanosti státu, který opustila, za předpokladu, že celkové trvání pobírání dávek nepřekročí trvání jejího nároku na dávky podle právních předpisů tohoto členského státu. Příslušné služby nebo instituce mohou prodloužit lhůtu tří měsíců nejvýše na šest měsíců“. Pravidla týkající se výměny informací, spolupráce a vzájemné pomoci mezi institucemi a útvary dotčených členských států, zejména pokud jde o podávání zpráv o tom, zda uchazeč o zaměstnání dodržuje organizované kontrolní postupy, jsou stanovena v článku 55 prováděcího nařízení (ES) č. 987/2009 (Úř. věst. L 284, s. 19).

³² COM(2012) 173.

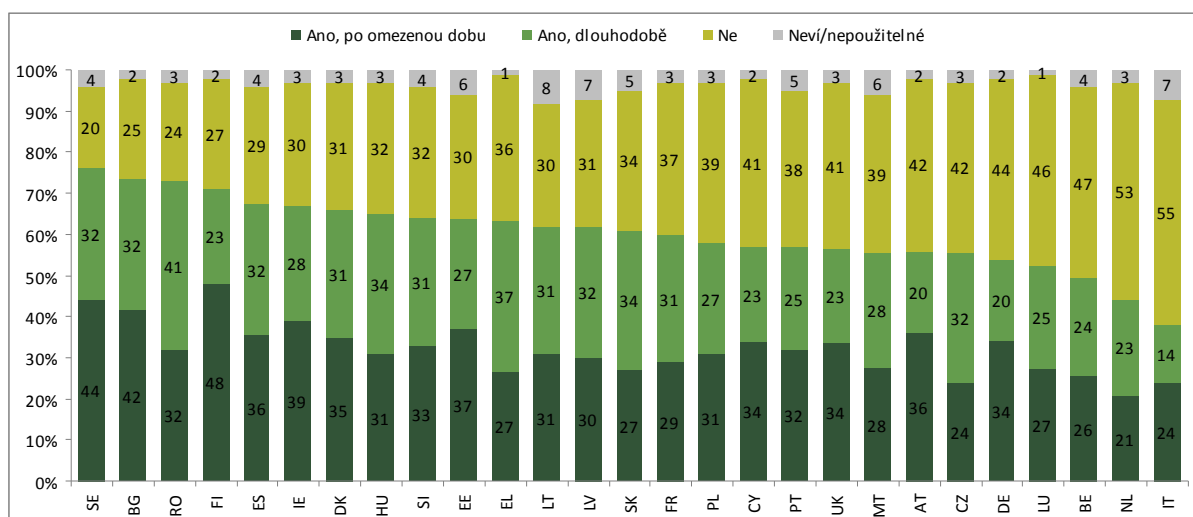
Opatření č. 1: Komise navrhne revizi nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení³³ a prostuduje možnosti prodloužení doby pro pobírání dávek v nezaměstnanosti na déle než povinné tři měsíce s cílem usnadnit občanům hledání práce v jiné zemi EU. Komise naléhavě vyzývá členské státy, aby plně využívaly stávajících pravidel tím, že umožní uchazečům o zaměstnání, aby mohli dávky v nezaměstnanosti pobírat po dobu až šesti měsíců během hledání práce v jiném členském státě³⁴.

Občané usilující o zlepšení svých dovedností a schopností v zahraničí

Jak Komise zdůraznila ve svém balíčku opatření v oblasti zaměstnanosti „Na cestě k hospodářské obnově vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst“³⁵ a Agendě pro nové dovednosti a pracovní místa³⁶, investice do systémů vzdělávání a odborné přípravy představují základ pro zvýšení produktivity, konkurenceschopnosti, hospodářského růstu a v neposlední řadě také zaměstnanosti.

Mladí občané EU jsou ochotni zlepšit své dovednosti a schopnosti studiem či odbornou přípravou v jiné zemi EU³⁷. Celkově je více než polovina mladých Evropanů ochotna nebo chce pracovat v jiném členském státě EU³⁸.

Ochota mladých lidí pracovat v jiné zemi EU

Zdroj: průzkum Eurobarometru o iniciativě Mládež v pohybu v roce 2011

Podle údajů, které jsou dostupné v současnosti, se odhaduje, že pouze 10 % evropských absolventů vysokých škol studovalo v jiné zemi EU³⁹. V případě mobility v rámci (celého)

³³ Nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, Úř. věst. L 166, s. 1.

³⁴ COM(2012) 173.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ KOM(2010) 682.

³⁷ Podle průzkumu Eurobarometru o jednotném trhu v roce 2011 bude v budoucnu zvažovat práci v jiné zemi EU 28 % občanů EU v produktivním věku. Tento podíl je obzvláště vysoký (54 %) u mladých lidí (15–24 let) a u osob ve věku 25–39 let (38 %). Zvláštní průzkum Eurobarometru 363 – Vnitřní trh: informovanost, postřehy a dopady (Internal Market: Awareness, Perceptions and Impacts) – září 2011 – http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_363_en.pdf

³⁸ Bleskový průzkum Eurobarometru 319b – Mládež v pohybu: vzdělávání a odborná příprava, mobilita, zaměstnání a podnikání (Youth on the Move: Education and training, mobility, employment and entrepreneurship) – květen 2011 – http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_319b_sum_en.pdf

magisterského programu v EU jsou počty osob ještě nižší. Důvodem jsou částečně náklady na studium v jiné zemi EU. Ve svém návrhu týkajícím se programu Erasmus pro všechny⁴⁰ navrhla Komise program záruk za studentské půjčky, který by měl studentům, kteří chtějí absolvovat magisterské studium v jiné zemi EU, umožnit přístup k bankovním půjčkám za příznivých podmínek. Podle návrhu Komise by během sedmileté doby trvání program jej mělo využít až 330 000 studentů. Komise bude navíc nadále podporovat mobilitu mladých lidí za účelem studia, školení a dobrovolnických činností v zahraničí nebo za účelem účasti ve výměnách mládeže. Učitelé a pracovníci ve školství budou rovněž mít možnost učit nebo školit v zahraničí. Díky novému programu by mělo během období 2014–2020 z těchto příležitostí těžit téměř pět milionů občanů.

Při zvažování stáže v jiné zemi EU nenajdou mladí lidé vždy příslušné informace o existujících příležitostech a mají obavy ohledně kvality a podmínek pracovního úvazku. Studie a průzkumy jasně naznačují řadu problémů s kvalitou stáží: chybějící obsah učení a nevyhovující podmínky, zejména nízká úroveň (či neexistence) sociální ochrany a náhrady/odměny⁴¹. Smlouva o stáži, která stanoví práva a povinnosti stran, není v řadě zemí EU dosud povinná (až 25 % podle průzkumu Evropského fóra mládeže z roku 2011⁴²). Žádný či nízký plat vyvolává obavy ohledně toho, že zaměstnavatelé stáže využívají jako formu neplaceného zaměstnání. Je naléhavě nutné tyto nedostatky odstranit a zvýšit možnosti mladých lidí rozvíjet své dovednosti a získat praxi v zahraničí. To je nezbytné nejen k odstranění obav, které vyslovili občané, zejména mladí lidé, nýbrž rovněž k snížení dramatických úrovní nezaměstnanosti mládeže.

Nathalie absolvovala vysokou školu ve Francii a zvažovala, že svou profesní dráhu zahájí ve Španělsku nebo Německu. Jelikož nikdy v zahraničí nežila, chtěla nejprve absolvovat stáž, ráda by však věděla, zda to bude možné, pokud není zapsána do vzdělávacího programu (ve Francii je toto podmínkou). Dále nevěděla, jaká práva bude v těchto zemích mít coby stážistka a zda získá sociální ochranu nebo zda bude mít nárok na náhradu či mzdu.

Aby mohli mladí lidé snáze získat kvalitní praxi v jiné zemi EU, vypracuje Komise v roce 2013 rámec kvality stáží, který stanoví hlavní prvky vysoce kvalitních stáží, pokud jde o ochranu práv stážistů, a pomůže jim co nejlépe využít jejich pracovní zkušenosti. Komise též přezkoumá síť EURES a provede její reformu, aby lépe vyhovovala potřebám trhu práce, a to tak, že budou posíleny umísťovací služby ve prospěch uchazečů o zaměstnání a také podniků. Komise navíc zahájí pilotní iniciativu s některými členskými státy s cílem zlepšit fungování EURES z hlediska výměny informací o stážích a učňovských programech, aby se usnadnil přechod mladých lidí do zaměstnání.

³⁹ V roce 2011 schválila Rada referenční úroveň mobility ve vysokoškolském vzdělávání, podle níž by do roku 2020 mělo nejméně 20 % absolventů vysokých škol strávit v zahraničí určité období v rámci studia či odborné přípravy souvisejících s vysokoškolským vzděláváním (celý magisterský program, nebo nejméně tři měsíce).

⁴⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí „Erasmus pro všechny“ – program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport, KOM(2011) 788.

⁴¹ Studie Evropské komise týkající se komplexního přehledu organizace stáží v členských státech (Study on comprehensive overview on traineeship arrangements in Member States) – 2012 – <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6717>

⁴² Studie Evropského fóra mládeže – 2011 – „Interns revealed“ – http://issuu.com/yomag/docs/yfj_internsrevealed_web

Komise naléhavě vyzývá členské státy k urychlenému provedení Záruky pro mladé lidi⁴³, a to udržitelným a ambiciózním způsobem, aby mohli mladí lidé lépe získávat pracovní zkušenosti.

Opatření č. 2: S cílem pomoci mladým občanům EU rozvíjet své schopnosti a vstoupit na trh práce, Komise v roce 2013 vypracuje rámec kvality stáží.

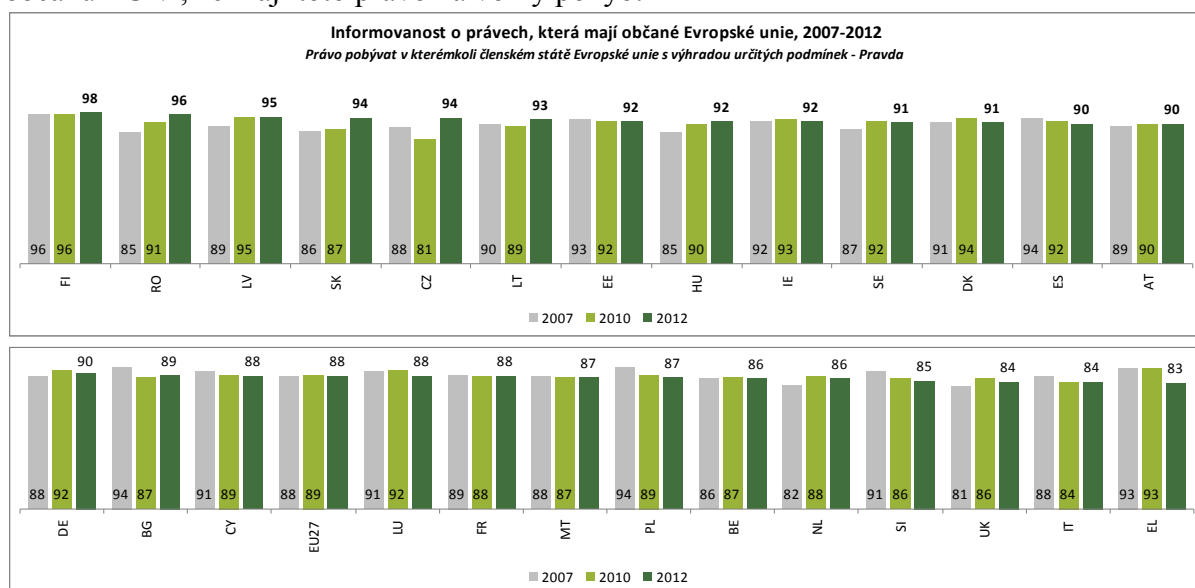
Komise rovněž v roce 2013 navrhne iniciativu na modernizaci sítě EURES, aby posílila úlohu a dopad služeb zaměstnanosti na vnitrostátní úrovni a zlepšila koordinaci mobility pracovních sil v rámci EU. Kromě reformy sítě EURES Komise zahájí pilotní iniciativu pro zlepšení výměny informací prostřednictvím EURES o příležitostech ke stážím a učňovským programům.

2.2 – Snižování byrokracie v členských státech

Odstranění správních překážek a zjednodušení postupů pro občany EU při pobytu a pohybu v EU

Průkazy totožnosti občanů a jejich doklady o pobytu

Volný pohyb a pobyt v EU je právem EU, které si občané nejpřímočařeji spojují s občanstvím EU⁴⁴. Podle průzkumu Eurobarometru o občanství EU v roce 2013⁴⁵ téměř devět z deseti občanů EU ví, že mají toto právo na volný pohyb.

Zdroj: průzkum Eurobarometru o občanství EU v roce 2013

Téměř pětina všech účastníků veřejné konzultace o občanství EU v roce 2012⁴⁶ však uváděla problémy v souvislosti s pohybem nebo pobytem v jiné zemi EU (17 %); k těmto problémům

⁴³ „Záruka pro mladé lidi“ je program, který zaručuje, že všichni mladí lidé ve věku do 25 let obdrží kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovského vzdělávání či stáž do čtyř měsíců poté, co se stali nezaměstnanými nebo po dokončení formálního vzdělávání, a to v souladu s doporučením Rady přijatým dne 22. dubna 2013.

⁴⁴ Zvláštní průzkum Eurobarometru 75.1 – Evropský veřejný ochránce práv a občanská práva – červenec 2011 – http://www.ombudsman.europa.eu/cs/press/statistics/eb751_eb_report.faces

⁴⁵ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_374_361_en.htm#365

⁴⁶ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/eu-citizen-brochure_en.pdf

patří správní překážky spojené s doklady, pokud chtějí v EU cestovat nebo prokázat svou totožnost. V roce 2012 představovaly dotazy týkající se volného pohybu a pobytu 21 % dotazů podaných v rámci služby Vaše Evropa – Poradenství⁴⁷ v roce 2010 a 13 % všech dotazů v systému SOLVIT⁴⁸.

Občané EU pobývající po dobu delší než tři měsíce v jiné zemi EU, než je jejich vlastní země, mohou být požádáni, aby se zaregistrovali u místních orgánů, přičemž v takovém případě obdrží osvědčení o registraci. Tato osvědčení nejsou v EU vždy uznávána jako průkazy totožnosti (zejména soukromými subjekty, jako jsou banky, podniky atd.) a občané je nemohou použít jako cestovní doklady, a to ani v rámci EU. Podobné problémy vznikají občanům EU, kteří mají průkazy totožnosti vydané jejich vlastní zemí a kteří je často nemohou použít při transakcích v jiných zemích EU. Soukromé podniky se necítí bezpečně při přijímání „zahraničních“ dokladů jako průkazu totožnosti, jelikož na rozdíl od cestovních pasů není formát těchto dokladů harmonizován na úrovni EU. Občané EU pobývající v jiné zemi EU se setkávají s potížemi také tehdy, potřebují-li v krátké lhůtě získat průkaz totožnosti nebo cestovní pas či prodloužit platnost těchto dokladů, aby mohli cestovat v rámci EU, zejména v případě, nachází-li se nejbližší konzulát v jiné zemi.

Sanna, Finka žijící v Mnichově, si objednala letenku do Finska, dva dny před odletem však byla přepadena a byl jí odcizen cestovní pas i průkaz totožnosti. Sanna nemohla získat nový cestovní pas včas, jelikož jediná finská konzulární zastoupení v Německu, která mohou cestovní pas vydat, se nacházejí v Berlíně a Hamburku, a ona tam nemohla tak rychle odcestovat. Na letišti ji letecká společnost s odvoláním na bezpečnostní předpisy neumožnila nastoupit do letadla, když předložila pouze německé osvědčení o registraci.

Ve veřejné konzultaci o občanství EU občané požadovali řešení, která jim zjednoduší život a posílí jejich identifikaci s EU, případně včetně prostřednictvím jednotných evropských dokladů⁴⁹. Komise uváží mimo jiné, zda by bylo vhodné stanovit pravidla týkající se společného zabezpečeného formátu osvědčení o registraci, která členské státy EU vydávají občanům EU, a dokladů o pobytu vydávaných jejich rodinným příslušníkům. Tato iniciativa by měla občanům EU a jejich rodinám umožnit používání jednoho dokladu v běžném životě a vyřešit problémy, s nimiž se setkávají při jednání se soukromými subjekty v jiných zemích EU, přičemž se zároveň zlepší zabezpečení dokladů.

V zájmu dalšího snižování administrativní zátěže by měli mít občané EU rovněž možnost používat tato zabezpečená osvědčení o registraci jako cestovní doklady při cestách v rámci EU, jsou-li tyto doklady vydány členským státem, v němž pobývají.

Opatření č. 3: V letech 2013 a 2014 bude Komise pracovat na řešeních k odstranění překážek, s nimiž se občané EU a jejich rodinní příslušníci, kteří žijí v jiné zemi EU, než je jejich vlastní země, setkávají v souvislosti s průkazy totožnosti a doklady o pobytu vydávanými členskými státy, a to případně i prostřednictvím nepovinných jednotných evropských dokladů pro občany.

⁴⁷ „Vaše Evropa — Poradenství“ je služba právního poradenství pro veřejnost, kterou poskytuje skupina právníků, kteří pokrývají všechny úřední jazyky EU a znají jak právní předpisy E, tak vnitrostátní právní předpisy ve všech zemích EU. http://europa.eu/youreurope/advice/index_cs.htm

⁴⁸ SOLVIT se zabývá problémy přeshraniční povahy, které vznikají nesprávným uplatňováním práva EU ze strany orgánů veřejné správy členských států EU. <http://ec.europa.eu/solvit/>

⁴⁹ Zvažované opatření se bude vztahovat pouze na ty členské státy, které vydávají průkazy totožnosti nebo osvědčení o registraci.

Formality při přeshraničním zdanění občanů

Občané EU mohou žít v jedné zemi, pracovat ve druhé a vlastnit majetek ve třetí. To může znamenat, že je pro ně obtížné vědět, kde mají zaplatit daně a jak přitom mají postupovat. Jazykové překážky a nedostatečná spolupráce daňových správ různých zemí při řešení přeshraničních daňových záležitostí situaci jenom zhoršují. Občané se rovněž mohou potýkat se značnými správními překážkami, zejména při žádosti o vrácení daně splatné z jiných zemí nebo v důsledku protichůdných daňových systémů v jednotlivých členských státech, což může dokonce vést k tomu, že jeden příjem bude zdaněn dvakrát v různých členských státech. V rámci systému SOLVIT představovaly v roce 2012 samotné dotazy týkající se daní 9 % celkového počtu případů. Rovněž služba Vaše Evropa – Poradenství či asistenční služby jako spotřebitelská centra v přeshraničních regionech a síť EURES uvádějí, že dostávají mnoho rozmanitých dotazů týkajících se daní.

Švédka Ylva je provdána za Slováka Martina. Žijí ve Švédsku a nyní oba odešli do důchodu. Zatímco Ylva pracovala pouze ve Švédsku, Martin pracoval rovněž na Slovensku. Rádi by se nyní přestěhovali do Nizozemska, aby byli v blízkosti svých vnoučat, ale mají mnoho otázek s ohledem na jejich daňovou situaci a nevědí, na koho se obrátit o pomoc. Jak budou po přestěhování zdaněny jejich důchody? A co možná dědická daň? Co by měli učinit, když se po přestěhování setkají s dvojím zdaněním? Pokud budou mít nadále svůj švédský domov, kde budou platit daň z nemovitosti a kde se bude zdaňovat i příjem z této nemovitosti?

V průběhu roku 2013 určí Komise osvědčené postupy v zemích EU, které mohou občanům pomoci v přeshraničních daňových situacích, a zapojí se do následných diskusí s vnitrostátními orgány za účelem prosazování jejich širšího přijetí. K osvědčeným postupům by mohla patřit informační kontaktní místa v rámci vnitrostátních správních orgánů, která by se zaměřovala na záležitosti týkající se přeshraničního zdanění, internetové stránky poskytující občanům základní informace a odkazující je na nejvhodnější kontaktní místo, zjednodušení postupů v případě žádosti o zamezení dvojího zdanění a vrácení přeplatku daně uhrazené v zahraničí a kodexy pro daňové poplatníky, které popisují jejich základní práva a povinnosti, jakož i úzká spolupráce mezi zeměmi EU při řešení přeshraničních daňových sporů.

Komise tyto otázky propojí s novou celounijní iniciativou pro soulad právních předpisů, aby se zajistilo, že právní předpisy všech členských států, které mají vliv na zdanění mobilních osob, jsou v souladu s judikaturou Soudního dvora a že se tito občané nebudou potýkat se zbytečnou administrativní zátěží a dodatečnými náklady při uplatnění svého práva přestěhovat se do jiného členského státu za prací nebo s cílem usadit se tam.

Opatření č. 4: V roce 2013 přijme Komise iniciativy na podporu uplatňování osvědčených postupů v oblasti daní v přeshraničních situacích a zajištění správného uplatňování práva EU, aby pro evropské občany, kteří se stěhují za hranice nebo působí přeshraničně, bylo jednodušší vypořádat se s různými daňovými systémy, a zejména aby se zamezilo dvojímu zdanění.

Papírování občanů v souvislosti s jejich vozidly

V současnosti jsou technické prohlídky v Unii prováděny různým způsobem, přičemž jsou kontrolovány rozdílné kategorie vozidel, v různých časových intervalech, různými metodami a s rozdílným hodnocením závad. To má za následek, že výsledky technické prohlídky mohou být u téhož vozidla v jednotlivých zemích EU rozdílné, což vede k různým úrovním

bezpečnosti. V důsledku těchto rozdílných norem země EU vzájemně neuznávají osvědčení o technické způsobilosti vozidla. To znamená zbytečnou administrativní zátěž a náklady pro občany, kteří se svým vozidlem cestují do jiné země.

Litevka Monika pracuje pět měsíců v roce v hotelu v rakouském lyžařském středisku. Jelikož platnost ročního osvědčení o technické způsobilosti jejího automobilu má skončit v březnu, kdy pobývá v Rakousku, musí svůj pobyt přerušit a odjet do Litvy, aby své vozidlo přistavila k pravidelné technické prohlídce. Bylo by mnohem snazší, kdyby mohla nechat provést technickou prohlídku v Rakousku a kdyby bylo osvědčení o technické způsobilosti vozidla automaticky uznáno v Litvě i jinde v EU.

V roce 2012 předložila Komise návrhy⁵⁰ na stanovení minimálních norem pro kontrolu a bezpečnost vozidel (zvýšení kvality technických prohlídek, zavedení požadavků na zkušební vybavení, zvýšení kvalifikace kontrolorů, posílení dozoru nad stanicemi technické kontroly). V návaznosti na harmonizované normy pro kontrolu technické způsobilosti vozidel učiní Komise v průběhu roku 2014 konkrétní kroky k vytvoření elektronické „platformy pro informace o vozidlech“ s cílem usnadnit vzájemné uznávání osvědčení o technické způsobilosti vozidla.

Opatření č. 5: V návaznosti na svou práci v oblasti zvyšování bezpečnosti občanů EU na silnicích učiní Komise v průběhu roku 2014 konkrétní kroky s cílem usnadnit uznávání osvědčení o technické způsobilosti vozidla a zajistit, aby bylo pro občany EU cestování do jiné země EU s jejich vozidlem snazší a bezpečnější.

2.3 – Ochrana zranitelnějších osob v EU

Odstranění překážek pro občany se zdravotním postižením a další posílení procesních práv občanů s přihlédnutím ke zvláštní situaci dětí a zranitelných občanů

Občané se zdravotním postižením

K osobám se zdravotním postižením patří v Evropské unii přibližně 80 milionů občanů. Tyto osoby mají často přístup k určitým výhodám, zejména ve veřejné dopravě nebo kulturních institucích, ve spojení s průkazem osoby se zdravotním postižením. Na rozdíl od parkovacích průkazů pro osoby se zdravotním postižením, pro něž byl společný vzor EU zaveden téměř před patnácti lety, jsou průkazy osoby se zdravotním postižením uznávány pouze na vnitrostátní úrovni, což zdravotně postiženým osobám ztěžuje cestování do jiné země EU.

Seán, irský občan se zdravotním postižením, by se chtěl se svými spolužáky zúčastnit každoročního školního výletu. Není si však jistý, zda bude jeho irský průkaz osoby se zdravotním postižením uznán v ostatních zemích EU, a zda bude tudíž moci při přístupu k dopravě využít výhod, které mají místní rezidenti se zdravotním postižením. Pokud by měl Seán průkaz EU osoby se zdravotním postižením EU, měl by jistotu, že bude mít přístup ke zvláštním výhodám, které mají státní příslušníci dané země.

⁵⁰ Návrh nařízení o pravidelných technických prohlídkách motorových vozidel a jejich přípojných vozidel (COM(2012) 380), návrh nařízení o silničních technických kontrolách užitkových vozidel provozovaných v Unii (COM(2012) 382) a návrh směrnice o registračních dokladech vozidel (COM(2012) 381).

Komise zahájí pilotní iniciativu za účelem vypracování systému vzájemně uznávaného vzorového průkazu osoby se zdravotním postižením EU, který zdravotně postiženým osobám, které cestují do jiných zemí EU, umožní, aby se s nimi zacházelo shodně jako se státními příslušníky, pokud jde o přístup k dopravě, cestovnímu ruchu, kultuře a volnočasovým aktivitám.

Opatření č. 6: Komise usnadní mobilitu osob se zdravotním postižením v rámci EU a v roce 2014 podpoří vypracování vzájemně uznávaného vzoru průkazu osoby se zdravotním postižením EU s cílem zajistit těmto osobám stejný přístup k určitým zvláštním výhodám v rámci EU (zejména v oblasti dopravy, cestovního ruchu, kultury a volnočasových aktivit).

Procesní práva občanů

Každá osoba se považuje za nevinou, dokud nebyla prokázána její vina⁵¹. Rozdílná vnitrostátní pravidla upravující presumpci nevinu mohou ztěžovat policejní a justiční spolupráci a vzájemné uznávání rozsudků. U občanů vyvolávají rovněž nejistotu, pokud jde o ochranu, kterou mohou získat v jiné zemi EU. V členských státech se mimoto značně liší nárok na právní pomoc v trestním řízení⁵² a osoby podezřelé nebo obviněné v trestním řízení v jiné zemi EU nemají v současnosti vždy zaručenu účinnou a včasnou právní pomoc.

Některé podezřelé nebo obviněné osoby jsou zranitelnější, jsou-li účastníky trestního řízení, jelikož vzhledem ke svému věku či duševnímu nebo fyzickému stavu mají problém pochopit jednání, sledovat je nebo se ho aktivně zúčastnit. To může ovlivnit jejich právo na spravedlivý proces, a je proto o to důležitější, aby byla zaručena presumpce nevinu a právní pomoc. Ve veřejné konzultaci o občanství EU podpořilo 73 % respondentů myšlenku poskytnout dětem a zranitelným dospělým osobám záruky k zajištění spravedlivého procesu, které musí být uplatňovány ve všech zemích EU.

Christian, 16letý mladík, který se svými rodiči žije v jiné zemi EU, než je jeho země původu, byl doma zatčen a předveden na policejní stanici za účelem výslechu v souvislosti s krádeží automobilu, který byl téhož dne nalezen nedaleko domu, v němž žije. Byl vyslýchán přibližně šest hodin, přičemž při výslechu nejprve jakýkoli podíl na krádeži popřel a poté, co mu policie sdělila, že přiznání bude mít pozitivní dopad na výsledek jeho případu, připustil, že automobil ukradl. Christian byl vyslýchán, aniž by mohl kontaktovat své rodiče, a v nepřítomnosti právního zástupce. Nebyl poučen o právu mlčet a nevypovídat ve svůj neprospěch.

Do konce roku 2013 hodlá Komise navrhnout balíček právních nástrojů k zaručení presumpce nevinu a právní pomoci v případě, kdy je občan podezřelým nebo obviněným v trestním řízení v jiné zemi EU, a k posílení procesních práv dětí a zranitelných osob.

Opatření č. 7: Do konce roku 2013 předloží Komise balíček právních nástrojů k dalšímu posílení procesních práv občanů v případě, že jsou podezřelí nebo obviněni v trestním řízení, s přihlédnutím ke zvláštní situaci dětí a zranitelných občanů.

⁵¹ Tato základní zásada trestního práva je stanovena v článku 48 Listiny základních práv EU a v čl. 6 odst. 2 Evropské úmluvy o lidských právech a vyplývá rovněž z ústavních tradic společných členským státům.

⁵² Právo na právní pomoc je stanoveno v článku 47 Listiny základních práv EU a v čl. 6 odst. 3 Evropské úmluvy o lidských právech.

2.4 – Odstraňování překážek při nakupování v EU

Drobné nároky občanů

Čtyři z deseti občanů (40 %) si v posledních 12 měsících zakoupili nebo objednali zboží nebo služby přes internet pro soukromé účely. Nyní nakupuje zboží nebo služby u prodejců usazených v jiných zemích EU více Evropanů, než tomu bylo před dvěma roky (+4 procentní body). Téměř třetina nakupuje zboží off-line a on-line u podniků se sídlem v jiných členských státech (30 %)⁵³. Skutečnost, že nakupování v EU je snazší, potenciálně vede k vyššímu počtu sporů, které musí být snadno a rychle vyřešeny, aby občany od nakupování neodrazovaly.

Nařízení o evropském řízení o drobných nárocích⁵⁴ zavedlo řadu praktických řešení k snazšímu urovnání přeshraničních soudních sporů týkajících se nároků nižších než 2 000 EUR, jako je zrušení potřeby uznání rozsudku v případě jeho výkonu v zahraničí nebo umožnění písemného postupu na základě standardního formuláře. Stížnosti občanů adresované Komisi však ukazují, že je nutné stávající nařízení posílit a zejména odstranit nevyhovující postupy zaznamenané v mnoha členských státech, jako je neposkytování praktické pomoci při vyplňování žalobního formuláře, odklon od zásady písemného řízení, zbytečná ústní jednání, nedostatečné využívání telekonferencí a videokonferencí při výslechu svědků atd.

Tibor, který žije v Maďarsku, si chce koupit novou televizi. V blízkém obchodě našel ideální televizi za 2 750 EUR, rozhodl se však vyhledat na internetu lepší cenu. Našel stejnou televizi s cenou ve výši 2 200 EUR a zadal on-line objednávku. Televize byla dodána včas, k jeho překvapení však byla černá, a nikoli stříbrná, jak si objednal. Zaslal televizi zpět a požádal o vrácení peněz. Prodejce se však neozýval. Jelikož se prodejce nacházel v Portugalsku, zjišťoval, jak zjednat nápravu. Přítel mu řekl o evropském řízení o drobných nárocích na portálu evropské e-justice⁵⁵ a rychle zjistili všechny výhody: bylo možné podat žalobu v Maďarsku, a nikoli v Portugalsku, bez nutnosti hradit náklady na advokáta či dokonce dostavit se k soudu! Poté však zjistil, že toto snadné řízení nebude pro něj dostupné, jelikož prahová hodnota pro evropské řízení o drobných nárocích činí pouze 2 000 EUR.

Občané považují zvýšení prahové hodnoty pro evropské řízení o drobných nárocích za způsob, jak spotřebitelům usnadnit zjednání nápravy v jiné zemi EU⁵⁶. V průzkumu Eurobarometru o drobných nárocích v roce 2013 respondenti uvedli, že k tomu, aby se obrátili na soud ve své zemi, by je nejvíce podnítily tyto faktory: možnost vést řízení pouze písemně, aniž by bylo nutné dostavit se osobně k soudu (37 %), možnost vést řízení bez povinného využití služeb advokáta (31 %) a vést řízení on-line (20 %). Komise bude revidovat stávající pravidla v zájmu dalšího zjednodušení evropského řízení o drobných nárocích, zajistí, aby byly prostředky, které řízení nabízí, plně využívány a zvýší stávající prahovou hodnotu na 25 000 EUR. Nařízení vytvoří rovněž právní prostředí, které občanům umožní vést řízení on-line.

⁵³ Zvláštní průzkum Eurobarometru o řízení o drobných nárocích – duben 2013 – (dále jen „průzkum Eurobarometru o drobných nárocích v roce 2013“) —

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_399_380_en.htm#395

⁵⁴ V platnosti ode dne 1. ledna 2009.

⁵⁵ <https://e-justice.europa.eu/home.do>

⁵⁶ Viz zejména veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012.

Opatření č. 8: Komise do konce roku 2013 zreviduje evropské řízení o drobných nárocích s cílem usnadnit řešení sporů při nakupování v jiné zemi EU.

Občané nakupující on-line

Evropští spotřebitelé mají prospěch z právních předpisů, jež jim zaručují spravedlivé zacházení, bezpečnost výrobků, které si pořizují, zevrubné informace před nákupem a (jak bylo zdůrazněno výše) zjednání nápravy v případě, že nastanou problémy⁵⁷. V nedávné době, konkrétně v únoru 2013, přijala Komise balíček opatření pro zvýšení bezpečnosti spotřebních výrobků, včetně výrobků zakoupených na internetu, za účelem posílení důvěry občanů a podpory prodeje⁵⁸.

Navzdory ochraně se občané stále potýkají s problémy, zejména při nakupování on-line, jak se vyjádřila téměř čtvrtina (24 %) účastníků veřejné konzultace o občanství EU v roce 2012. Spotřebitelé často postrádají zásadní informace při srovnávání nebo pořizování digitálních produktů (např. stahování audiovizuálních děl, jako je hudba, filmy nebo hry). Pokud jsou informace k dispozici, osoby, které nejsou odborníky, jim ne vždy rozumí. Občané často pokládají za obtížné zjistit, zda budou moci používat produkt ve svém zařízení, nebo posoudit kvalitu, kterou získají.

Florian hledá místo, kde by mohl nejlépe zakoupit a stáhnout nové album své oblíbené rockové skupiny. Toto album je k dispozici ke stažení ve velkém internetovém obchodě. Až poté zjistí, že si musí v obchodě koupit rovněž hudební přehrávač, aby si je mohl přehrát. Uživatelsky přívětivé zobrazení příslušných informací o hlavních charakteristikách, interoperabilitě a funkčnosti by Florianovi umožnilo snadno porovnat nabídky a zakoupit kvalitní hudební soubory, které by fungovaly na jeho přehrávači.

Komise hodlá zajistit, aby spotřebitelé kupující digitální produkty obdrželi klíčové informace srozumitelným a srovnatelným způsobem.

Komise pomůže vnitrostátním orgánům prosazovat pravidla ochrany spotřebitele vydáním pokynů k informačním povinnostem týkajícím se digitálních produktů. Komise vypracuje rovněž vzor pro jednotné a uživatelsky přívětivé zobrazování klíčových informací (např. cena, druh smlouvy, právo na odstoupení, interoperabilita s hardwarem a softwarem, funkčnost, jako je užívaný digitální formát, kvalita a velikost souboru, přenositelnost na další zařízení vlastněná spotřebitelem, možnost soukromých kopií atd.), které se objeví na obrazovce ve správném okamžiku (např. při zadávání objednávky).

To také usnadní srovnávání digitálních produktů a rozvoj internetových stránek umožňujících přesné porovnání. V roce 2010 využilo internetových stránek porovnávajících výrobky více než 80 % evropských spotřebitelů, přičemž pět z deseti spotřebitelů tak učinilo nejméně jednou měsíčně⁵⁹. Komise po konzultaci se zúčastněnými stranami bude pokračovat ve své

⁵⁷ Viz zpráva o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU (KOM(2010) 603), a zejména opatření č. 9 až 13, Program pro spotřebitele (COM(2012) 225) a Akt o jednotném trhu II – Společně pro nový růst (COM(2012) 573).

⁵⁸ Balíček o bezpečnosti výrobků a dozoru nad trhem zahrnuje mimo jiné návrh nařízení o bezpečnosti spotřebitelských výrobků (COM (2013) 78), návrh nařízení o dozoru nad trhem výrobků (COM (2013) 75) a sdělení Komise stanovující 20 opatření pro bezpečnější a právním předpisům více vyhovující výrobky pro Evropu: víceletý plán pro dozor nad výrobky v EU (COM (2013) 76). Dokumenty jsou k dispozici na adrese http://ec.europa.eu/consumers/safety/psmsp/index_en.htm.

⁵⁹ „Studie spotřebitelského trhu o fungování elektronického obchodu“ (2011), Civic Consulting, provedená jménem Evropské komise, GR pro zdraví a spotřebitele.

práci na zlepšení transparentnosti a spolehlivosti těchto srovnávacích nástrojů pro spotřebitele⁶⁰.

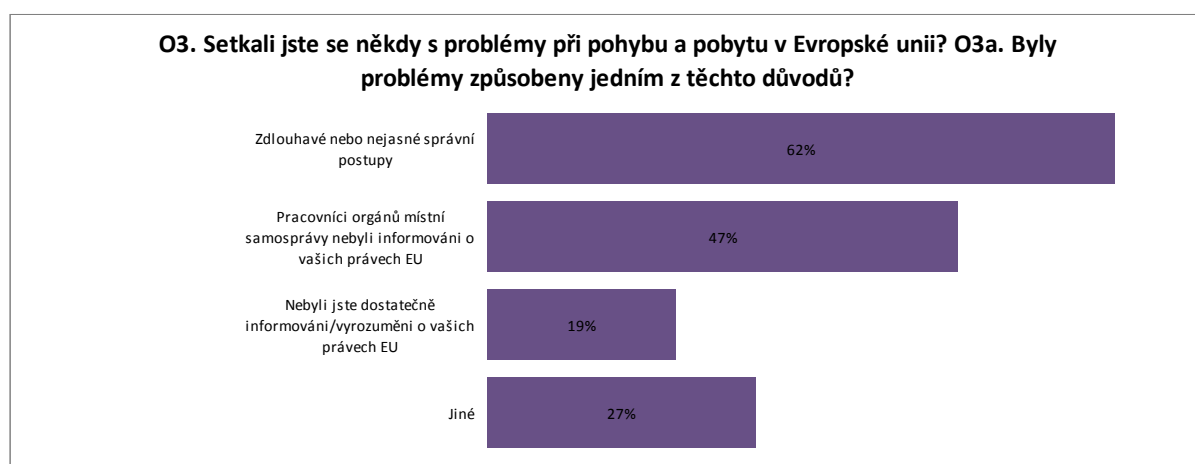
Komise má rovněž v úmyslu zahájit do jara 2014 v celé EU zvláštní informační kampaň, aby si občané byli více vědomi svých práv jakožto spotřebitelů, a tím se zlepšila i důvěra v digitální internetový trh.

Opatření č. 9: Do jara 2014 vypracuje Komise v úzké spolupráci s vnitrostátními donucovacími orgány a příslušnými zúčastněnými stranami vzor pro on-line zobrazování klíčových požadavků s cílem zajistit, aby byly informace o digitálních produktech jasnější a snadno porovnatelné. Do jara roku 2014 zahájí rovněž v celé EU zvláštní informační kampaň o právech spotřebitelů.

2.5 – Cílené a dostupné informace v EU

Právo občanů na volný pohyb a místní samospráva

Úředníci místní samosprávy jednající s lidmi hrají klíčovou úlohu při prosazování práv občanů na volný pohyb, jelikož často představují pro občany první místo kontaktu po přestěhování se do nového města a přednostní zdroj informací a pomoci. Stížnosti, které obdržela Komise a asistenční služby EU, však ukazují, že problémy, s nimiž se občané EU setkávají při přestěhování se do jiné země EU, jsou často zapříčiněny skutečností, že úředníci orgánů místní samosprávy jednající s lidmi nejsou dostatečně obeznámeni o právech občanů EU na volný pohyb. To potvrzují výsledky studie Výboru regionů z roku 2012⁶¹ a veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012. Čtvrtina občanů pobývajících v jiné zemi EU hlásí problémy (27 %) a téměř polovina uvádí, že pracovníci orgánů místní samosprávy nemají dostatečné informace o jejich právech EU (47 %). Pracovníkům v orgánech místní samosprávy by proto měly být poskytnuty nástroje k tomu, aby plně porozuměli pravidlům volného pohybu.

Zdroj: veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 – Základ: respondenti, kteří se při pohybu nebo pobytu v jiné zemi EU setkali s problémy

⁶⁰ Pro více informací viz „Report from the Multi-Stakeholder Dialogue on Comparison Tools“, http://ec.europa.eu/consumers/documents/consumer-summit-2013-msdct-report_en.pdf

⁶¹ Studie Výboru regionů s názvem „Local and regional authorities promoting EU citizenship and citizens' rights“ (Místní a regionální orgány podporující občanství EU a občanská práva) – http://www.cor.europa.eu/en/news/forums/Documents/summary_cor_study_citizenship.pdf

Belgičanka Cécile a její manžel Nicolás, argentinský občan, se odstěhují do jiné země EU, a jakmile se zde usadí, Nicolás úspěšně absolvuje přijímací pohovor v jednom místním podniku. V reakci na dotaz tohoto podniku však úředník obecního úřadu uvedl, že Nicolás potřebuje pracovní povolení, přičemž si hned neuvědomí, že se tento požadavek nevztahuje na rodinné příslušníky občanů EU, kteří uplatní své právo na volný pohyb. V důsledku toho není Nicolás přijat.

Do konce roku 2014 vypracuje Komise nástroj **elektronického vzdělávání** pro orgány místní samosprávy s cílem zajistit, aby se občané EU bez ohledu na to, ke kterému úřadu v EU se dostaví, setkali s úředníky, kteří mají náležité povědomí o jejich právech a o podmínkách a postupech pro výkon těchto práv.

Od roku 2013 podpoří Komise prostřednictvím svého programu **partnerství měst** rovněž výměny osvědčených postupů mezi obecními úřady a projekty zaměřené na zvýšení povědomí o právech občanů a usnadnění jejich výkonu.

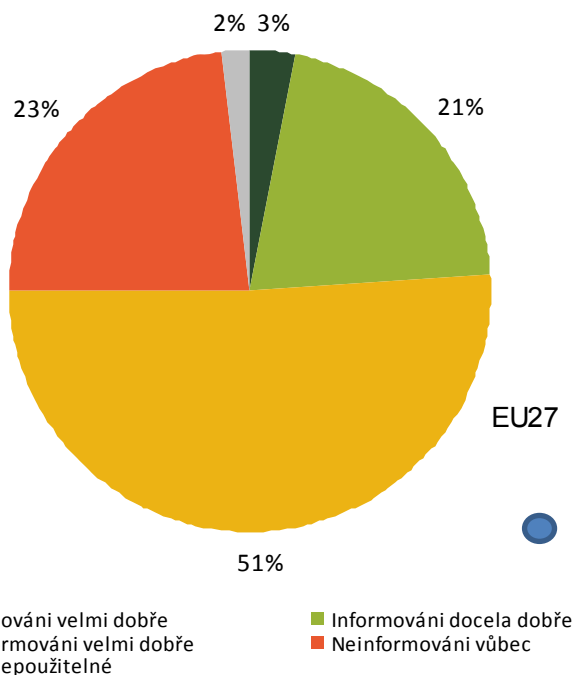
Opatření č. 10: Komise přijme opatření s cílem zajistit, aby orgány místní samosprávy měly k dispozici nástroje, které jim umožní zcela porozumět právům občanů EU na volný pohyb.

Občané zjišťující, jak postupovat, aby bylo zajištěno dodržování jejich práv

Občané příliš často nevědí, co dělat v případě, že nejsou respektována jejich práva, a zejména to, zda by se měli obrátit na vnitrostátní orgány, orgány EU či jiné instituce, jako je Evropský soud pro lidská práva. I když je zřejmé, že se jedná o záležitost orgánů EU, občané si často nejsou jisti, na který z nich by se měli obrátit.

Průzkum Eurobarometru o občanství EU v roce 2013 ukázal, že o něco málo méně než jedna čtvrtina respondentů (24 %) má za to, že je dostatečně nebo velmi dobře informována o tom, co dělat, pokud nejsou respektována jejich práva EU. Přibližně polovina respondentů (51 %) se domnívá, že není velmi dobře informována, zatímco další čtvrtina respondentů (23 %) má za to, že není informována vůbec.

O5. Jak dobře se cítíte být informováni o tom, co můžete dělat v případě, že nejsou respektována vaše práva jakožto občana EU?

Zdroj: průzkum Eurobarometru o občanství EU v roce 2013

Tato zjištění byla potvrzena ve veřejné konzultaci o občanství v roce 2012. Mnoho respondentů rovněž uvedlo, že nástroje uvedené v otázce (SOLVIT, Europe Direct, Vaše Evropa – Poradenství) jsou pro ně nové. Většina všech respondentů uvedla, že by uvítala on-line nástroj, který by jim umožnil snadno zjistit, na jaké úrovni (úroveň EU, vnitrostátní úroveň nebo místní úroveň) lze nejlépe vyřešit jejich problém (63 %).

O23. Evropská komise zřídila řadu středisek poskytujících poradenství a pomoc při řešení problémů, s nimiž se můžete setkat (SOLVIT, informační střediska Europe Direct spojená s portálem Vaše Evropa - Poradenství). Co ještě by vám mohlo pomoci při využívání

Zdroj: veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 – Základ: všichni respondenti

Slovinka Maja si koupila malý byt v Bulharsku, poté však zjistila, že při jeho výstavbě byla porušena řada stavebních předpisů a že realitní makléř o tom věděl, tyto informace jí však zatajil. Domnívá se, že bylo porušeno její základní právo na vlastnictví, chce však zjistit, zda by si měla stěžovat u Evropské komise, evropského veřejného ochránce práv či bulharského nebo slovinského veřejného ochránce práv. Neví, že správným subjektem, na nějž by se měla obrátit, jsou vnitrostátní orgány pro ochranu spotřebitele.

Elektronická jednotná kontaktní místa – portál Vaše Evropa a služba Europe Direct – a další nástroje poskytují občanům informace ohledně jejich práv a budou dále rozvinuty.

Komise bude na svých hlavních internetových stránkách Evropa uživatelsky přívětivým způsobem občany nasměrovávat na nejvhodnější úřady pro řešení jejich problému, kterým jsou buď asistenční služby a orgány EU, nebo vnitrostátní a místní instituce.

Opatření č. 11: Komise v průběhu roku 2013 zajistí, aby bylo pro občany jasnější a snazší zjistit, na koho se mají obrátit, pokud jde o zjednání nápravy ve věci jejich práv, a to poskytnutím uživatelsky přívětivých pokynů na svých hlavních internetových stránkách Evropa.

2.6 – Účast na demokratickém životě EU

Posílení volebních práv občanů a podpora jejich plné účasti na demokratickém životě EU

Občané a jejich politická účast v EU

Posilování plné účasti občanů EU na demokratickém životě EU na všech úrovních představuje samotnou podstatu občanství Unie. Mobilizace občanů, posilování dialogu s občanskou společností a podpora svobody a plurality sdělovacích prostředků jsou zcela zásadními aspekty informované politické diskuse v demokratickém procesu. Účast ve volbách do Evropského parlamentu představuje pro občany hlavní způsob, jak mohou přispět k utváření politiky EU, a je základem zastupitelské demokracie v Evropské unii. Téměř šestina občanů EU se domnívá, že hlasování v evropských volbách představuje nejlepší způsob, jak zajistit, aby jejich hlas slyšely subjekty s rozhodovací pravomocí v EU⁶². Komise nedávno předložila doporučení k dalšímu zvýšení transparentnosti evropských voleb a posílení vazeb mezi občany a EU a vyzdvihla významnou úlohu, kterou mají v tomto ohledu hrát evropské politické strany⁶³. Komise bude kromě toho nadále podporovat využívání Evropské občanské iniciativy.

Ke zvýšení povědomí o občanství EU a konkrétních právech, které toto občanství přiznává všem občanům EU, zejména jejich volebních právech, a o možnosti účastnit se rozhodovacího procesu EU, Komise vyhotoví příručku, která jasným, stručným a čtivým způsobem představí práva spojená s občanstvím EU, a bude prosazovat její rozsáhlé šíření. Tuto příručku by mohly vnitrostátní orgány rozdávat mladým občanům EU při dosažení věku pro právo volit, avšak rovněž při různých jiných příležitostech, jako je zápis novorozenců do matriky, vydání cestovního pasu, získání státní příslušnosti určitého členského státu nebo jako materiál, který bude začleněn do školních osnov, např. do občanské výchovy.

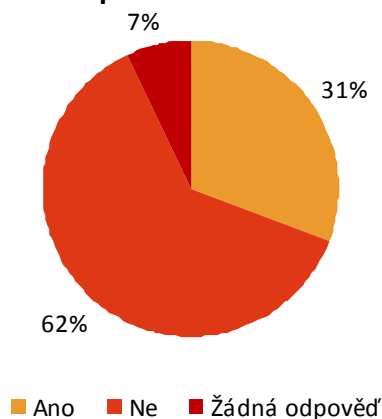
Občané a jejich právo účastnit se voleb v jejich zemi původu v EU

Evropané se obecně domnívají, že by občané EU neměli přijít o své právo volit ve vnitrostátních volbách v zemi, jejímiž jsou státními příslušníky, jenom proto, že se přestěhovali do jiné země EU (odebrání volebního práva).

⁶² Eurobarometr Evropského parlamentu 77.4 – Evropané dva roky před evropskými volbami 2014 – červen 2012
http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2012/election_2012/eb77_4_ee2014_synthese_analytique_cs.pdf

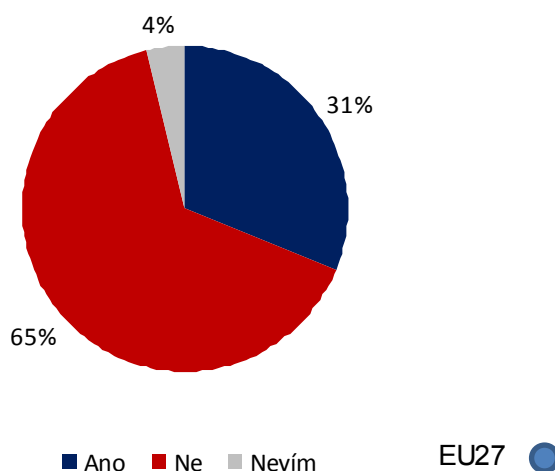
⁶³ Doporučení Komise o posílení demokratického a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu, C(2013) 1303.

O19a. Pokud byste pobývali v jiné zemi EU, považovali byste za oprávněné odebrání vašeho práva volit ve vnitrostátních volbách v zemi, jejímž jste státním příslušníkem?

Zdroj: veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 – Základ: všichni respondenti

O2.1 Uvažujme situaci, kdy určitý občan EU žije v jiné zemi EU, než je jeho země původu (tj. jejímž je státním příslušníkem). Považovali byste za oprávněné, aby tento občan přišel o své právo volit ve vnitrostátních volbách ve své zemi původu?

Zdroj: průzkum Eurobarometru o volebních právech v roce 2013

Dánský pár považoval za zajímavé pracovní příležitosti v jednom podniku v Polsku a přestěhoval se tam, zatímco jejich dcera zůstala v Dánsku, aby zde dokončila studium. Manželé se často vracejí do Kodaně, aby navštívili svou rodinu a přátele a byli i nadále informováni o politickém a sociálním vývoji v Dánsku, kam se chtějí nakonec vrátit. Ve vnitrostátních volbách však nemohou volit, jelikož stávající právní předpisy umožňují, aby byli dánští občané, kteří odešli ze země, nadále zapsáni v seznamech voličů pouze tehdy, pokud zaregistrovali svůj záměr vrátit se do dvou let.

Vnitrostátní politiky týkající se odebrání volebního práva jsou (pokud existují) obvykle odůvodňovány skutečností, že po určité době strávené v zahraničí je oslabena vazba s původní

společností. Toto tvrzení by mělo být vzhledem ke stávající sociálně-ekonomické a technologické realitě, skutečnosti, že lidé se mohou snadněji pohybovat, a rostoucímu sociálnímu a kulturnímu prolínání v EU přehodnoceno. Pobyt v jiné zemi EU již nevyžaduje definitivní přerušování vazeb se zemí původu, jak tomu mohlo být v minulosti. Občané EU by měli mít nyní možnost, aby se sami rozhodli, zda se chtějí nadále podílet na politickém životě v zemi, jejíž jsou státními příslušníky, nebo zda se chtějí aktivně začlenit do politického života v hostitelské společnosti. Diskuse na společném slyšení Evropského parlamentu a Komise o občanství EU, které se konalo dne 19. února 2013, rovněž zdůraznily nepřiměřenost odebrání důležitých politických práv občanům EU z toho důvodu, že uplatnili své základní právo EU na volný pohyb. Občané, kteří vykonali své právo na volný pohyb, mohou mít pocit, že mají méně příznivé postavení, než kdyby zůstali doma nebo svůj pobyt v jiné zemi zkrátili. V jednom členském státě došlo k soudnímu sporu v souvislosti se zpochybněním souladu vnitrostátních politik týkajících se odebrání volebního práva s právními předpisy EU⁶⁴, ale Soudnímu dvoru nebyla dosud položena žádná předběžná otázka.

Občané a jejich právo účastnit se voleb v zemi pobytu v EU

Občanství EU zahrnuje právo občana EU volit a být volen v místních a evropských volbách v hostitelské zemi za stejných podmínek jako státní příslušníci. Tato práva měla konkrétně provést zásadu nediskriminace mezi státními příslušníky daného členského státu a státními příslušníky jiného členského státu a umožnit občanům EU lépe se integrovat v hostitelské zemi a podílet se na demokratickém životě v této zemi⁶⁵. Tato práva se však nevztahují na nejdůležitější úroveň politické účasti, tj. na celostátní úroveň, a ve 13 členských státech, v nichž jsou regionům svěřeny zákonodárné funkce, na regionální úroveň⁶⁶.

Tato asymetrie znamená, že občané EU, kteří již jsou členy komunity na místní úrovni, jsou připraveni o svůj hlas, pokud jde o rozhodnutí vnitrostátního zákonodárného orgánu, která se jich přímo dotýkají. Tato nerovnost v zacházení a politické účasti v případě občanů EU, kteří uplatní své základní právo EU na volný pohyb a pobyt v EU, se ve větší míře objevuje s tím, jak pokračuje evropská integrace, a podpora účasti občanů EU na demokratickém životě Unie nabývá na významu.

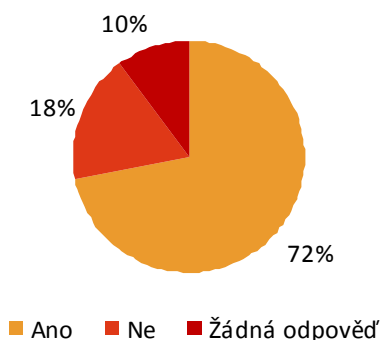
Ve veřejné konzultaci o občanství EU v roce 2012 a v průzkumu Eurobarometru o volebních právech v roce 2013 se 72 % resp. 67 % respondentů domnívalo, že by občanům EU, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, mělo být umožněno volit v celostátních volbách v hostitelské zemi. To představuje významný nárůst oproti roku 2010 (+17 procentních bodů).

⁶⁴ Například v rozsudku ve věci Preston zamítl Vrchní soud a odvolací soud ve Spojeném království žalobu státního příslušníka Spojeného království, který žil déle než 15 let ve Španělsku a který napadl odebrání volebního práva. Opravný prostředek podaný u Nejvyššího soudu byl zamítnut, aniž by došlo k položení předběžné otázky.

⁶⁵ Preambule směrnice 93/109/ES resp. směrnice 94/80/ES.

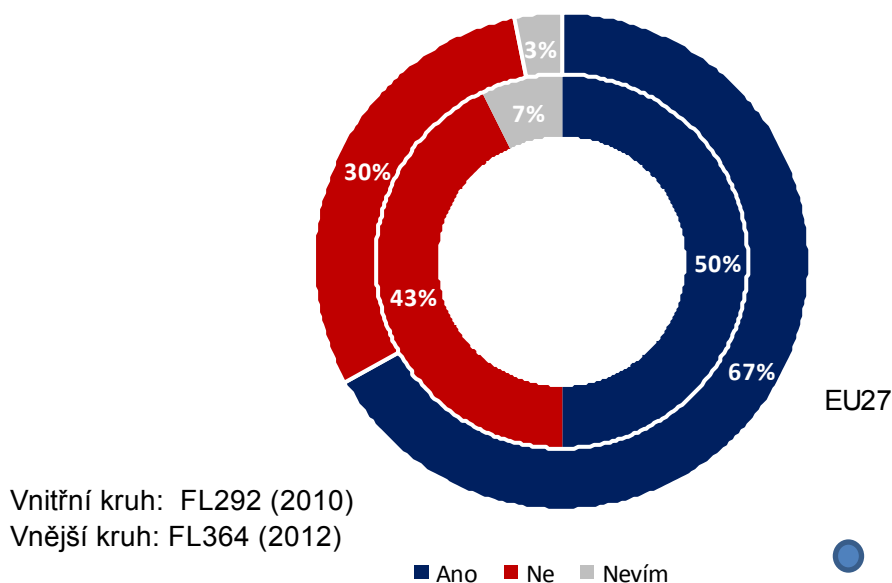
⁶⁶ Ve 13 členských státech mají regiony zákonodárné funkce: v Rakousku (Länder), Belgii (Régions), České republice (kraje), Dánsku (Amtskommuner), Německu (Länder), Španělsku (Comunidades autónomas), Francii (Régions), Itálii (2 autonomní provincie a 20 oblastí), Nizozemsku (provinciale staten), Polsku (województwo), Slovensku (kraje), Švédsku (Landstingsfullmäktige) a Spojeném království.

O19b. Pokud byste pobývali v jiné zemi EU, považovali byste za oprávněné získání práva volit v celostátních volbách v zemi pobytu?

Zdroj: veřejná konzultace o občanství EU v roce 2012 – Základ: všichni respondenti

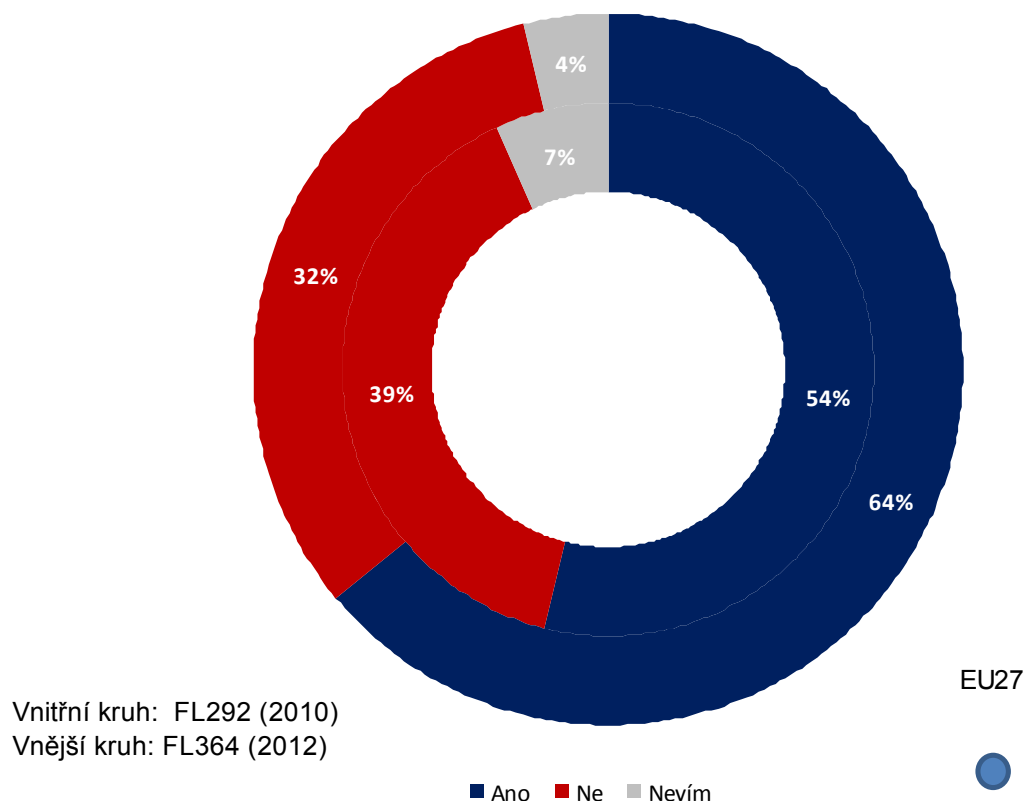
O2.2 Uvažujme situaci, kdy určitý občan EU žije v jiné zemi EU, než je jeho země původu (tj. jejímž je státním příslušníkem). Považovali byste z oprávněné, aby tento občan získal právo volit v celostátních volbách v zemi pobytu?

Zdroj: průzkum Eurobarometru o volebních právech v roce 2013

Co se týká regionálních voleb, 64 % respondentů v průzkumu Eurobarometru o volebních právech v roce 2013 uvedlo, že by občané EU měli mít právo volit (pokud se v dané zemi takovéto volby konají). To opět představuje významný nárůst oproti roku 2010 (+10 procentních bodů).

O2.3 Uvažujeme situaci, kdy určitý občan EU žije v jiné zemi, než je jeho země původu (tj. jejímž je státním příslušníkem). Měl by mít tento občan právo volit a být volen v regionálních volbách v zemi, v níž žije, pokud se v této zemi takové volby konají?

Zdroj: průzkum Eurobarometru o volebních právech v roce 2013

Možnost občanů EU, kteří pobývají v jiné zemi EU, aby se v závislosti na vazbách, které udržují s členským státem, jehož jsou státními příslušníky, nebo které vytvářejí s členským státem pobytu, rozhodli, v které z těchto dvou zemí chtějí uplatňovat svá hlavní politická práva, by jim dala nový podnět k začlenění a účasti na demokratickém životě Unie. Posun směrem k posilování práv spojených s občanstvím EU je zakotven v samotné Smlouvě (např. článek 25 SFEU). V rámci širší úvahy o budoucí podobě Evropské unie Komise prostuduje způsoby, jak umožnit evropským občanům účast v celostátních a regionálních volbách v zemi svého pobytu.

Občané a jejich přístup k evropské diskusi

V současnosti má 68 % občanů EU za to, že nejsou dostatečně informováni o evropských záležitostech. 74 % osob smýšlejících o EU negativně uvádí, že není o EU náležitě informováno. Navzdory většímu využívání internetu a sociálních médií, zejména u mladších občanů, představuje u většiny osob (58%) televize dosud první volbu, pokud jde o získání informací o evropských záležitostech⁶⁷. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách⁶⁸

⁶⁷ Pravidelný průzkum Eurobarometru 78 — Zpráva o využívání sdělovacích prostředků v Evropské unii — http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb78/eb78_media_en.pdf

podporuje pluralitu médií prostřednictvím otevírání vnitrostátních trhů pro provozovatele vysílání a poskytovatele videa na vyžádání z jiných zemí EU. Kromě toho se přístup k obsahu z jiných členských států usnadnil díky internetu. Vnitrostátní televizní kanály však často o evropských tématech informují z vnitrostátního hlediska pro posluchače v daném státě. Poskytováním informací občanům o evropských záležitostech z evropského hlediska, avšak rovněž ze široké škály vnitrostátních hledisek z ostatních členských států, by se mohl zvětšit evropský veřejný prostor a mohlo by to přispět k informovanější demokratické diskusi⁶⁹.

Opatření č. 12: Komise:

- *bude podporovat informovanost občanů EU o jejich právech spojených s občanstvím EU, a zejména o jejich volebních právech, a to vydáním příručky, která srozumitelným a jednoduchým jazykem představí tato práva EU, při příležitosti Dne Evropy v květnu 2014,*
- *navrhne konstruktivní způsoby, jež občanům EU, kteří pobývají v jiné zemi EU, umožní plně se podílet na demokratickém životě EU tím, že bude zachováno jejich právo volit ve vnitrostátních volbách v zemi původu, a*
- *v roce 2013 prostuduje způsoby posílení a rozvoje evropského veřejného prostoru na základě stávajících vnitrostátních a evropských struktur s cílem ukončit současnou roztržičnost veřejného mínění v rámci jednotlivých členských států.*

3. ZÁVĚR: NOVÝ STIMUL PRO OBČANSTVÍ EU

Ve své zprávě o občanství EU pro rok 2013 a rozsáhlými konzultacemi, které pomohly tuto zprávu vypracovat, vychází Komise ze zkušeností občanů s cílem zaručit, aby občané EU mohli plně využívat svých práv v rámci EU a výhod, které přináší občanství Unie do jejich každodenního života.

Zpráva a související diskuse představují spolu s **Evropským rokem občanů**⁷⁰ a probíhajícími **dialogy s občany**⁷¹ opatření k zapojení občanů před evropskými volbami v roce 2014 do **skutečné diskuse o dalších krocích k silnější a stále těsnější Unii, která do středu své činnosti staví občana**, a to společně s politiky, odborníky a občanskou společností.

Jak zdůraznil předseda Barroso ve svém projevu o stavu Unie v roce 2012, „Evropa musí být ještě více demokratická“. Občané EU budou v projektu pokračovat, pokud uvidí konkrétní přínosy pro sebe a své rodiny, pokud se ztotožní s jeho cílem a pokud se zapojí do tohoto procesu.

⁶⁸ Směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) (Úř. věst. L 95, s. 1-24).

⁶⁹ Viz projev předsedy Komise Barrosa o stavu Unie 2012: „*Ocenil bych vytvoření evropského veřejného prostoru, v jehož rámci by probíhala diskuse a debata o evropské problematice z evropského hlediska. Do budoucna se nemůžeme snažit používat na evropské problémy pouze vnitrostátní řešení.*“
http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-596_cs.htm; viz také usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. září 2010 o „žurnalistice a nových médiích – vytváření evropské veřejné sféry“ (2010/2015(INI)) a projev německého spolkového prezidenta Joachima Gaucka o Evropě ze dne 22. února 2013 –
<http://www.bundespraesident.de/SharedDocs/Reden/EN/JoachimGauck/Reden/2013/130222-Europe.html>

⁷⁰ <http://europa.eu/citizens-2013/>

⁷¹ http://ec.europa.eu/european-debate/index_cs.htm

PŘÍLOHA 1

Opatření přijatá v návaznosti na zprávu o občanství EU za rok 2010: 25 opatření bylo provedeno

Ve zprávě o občanství za rok 2010 bylo uvedeno 25 opatření, která Komise naplánovala k odstranění hlavních překážek, s nimiž se občané EU v běžném životě potýkají při uplatňování práv EU v různých rolích. Tato příloha představuje hlavní opatření, která Komise přijala k splnění svých závazků přijatých v roce 2010⁷².

Zajištění právní jasnosti ohledně vlastnických práv smíšených párů – opatření č. 1

Komise přijala dne 16. března 2011 **dva návrhy nařízení o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí**

– **ve věcech majetkových poměrů v manželství**⁷³ a

– **ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství**⁷⁴.

Navrhovaná nařízení mají smíšeným párům řešícím majetkové záležitosti v případě rozvodu, rozluky nebo úmrtí pomoci určit rozhodné právo a příslušný soud. Obsahují rovněž pravidla pro uznávání a výkon soudních rozhodnutí o majetku manželů ve všech členských státech prostřednictvím jednoho řízení. Páry tudíž mohou podle odhadů ušetřit v jednom případě průměrně 2 000 až 3 000 EUR v závislosti na jeho složitosti.

Odstranění těžkopádných a nákladných formalit při přeshraničním uznávání dokladů osvědčujících osobní stav a usnadnění přeshraničního přístupu ke spravedlnosti – opatření č. 2 a 3

Opatření č. 2

Dne 14. prosince 2010 vydala Komise **zelenou knihu** „*Méně správních úkonů pro občany: podpora volného pohybu veřejných listin a uznávání účinků dokladů osvědčujících osobní stav*“⁷⁵ zahajující **veřejnou konzultaci**, která trvala do 10. května 2011. **Dne 24. dubna 2013 navrhla Komise nařízení**⁷⁶, které občanům usnadní uznávání veřejných listin potřebných v přeshraničních situacích (jako jsou doklady osvědčující narození, úmrtí nebo sňatek či vlastnictví). Navrhovaná pravidla povedou k snížení byrokracie zjednodušením správních úkonů. Sníží rovněž náklady na překlad spojené s používáním veřejných listin v EU. Návrh zavádí taktéž vícejazyčné standardní formuláře EU, které mohou občané požadovat, a týkající se mimo jiné narození, sňatku a úmrtí.

Opatření č. 3

V červenci 2010 spustila Komise **portál evropské e-justice**, **elektronické jednotné kontaktní místo pro přístup ke spravedlnosti v celé EU**. Občané, kteří řeší události, jako je rozvod, úmrtí, soudní spor či stěhování a kteří musí vymáhat svá práva u soudu v jiné zemi EU, mohou rychle získat odpovědi na řadu otázek. Mohou zejména najít právníka v jiné zemi, zjistit, jak prostřednictvím mediace zamezit nákladnému soudnímu řízení, kde podat žalobu, právo kterého členského státu se použije v jejich věci a zda jsou způsobilí pro právní pomoc.

⁷² Opatření přijatá v návaznosti na 25 opatření uvedených ve zprávě z roku 2010 budou pravidelně aktualizována — http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/redirecting/factsheets/index_en.htm

⁷³ KOM(2011) 126.

⁷⁴ KOM(2011) 127/2.

⁷⁵ KOM(2010) 747.

⁷⁶ Návrh nařízení o podpoře volného pohybu občanů a podniků zjednodušením přijímání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 (COM (2013) 228).

Opatření č. 4

Dne 8. června 2011 předložila Komise **návrh směrnice⁷⁷ o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a o právu na komunikaci po zatčení** s cílem zajistit, aby se mohl každý obžalovaný v trestním řízení spolehnout na stejnou základní úroveň práv – bez ohledu na svou státní příslušnost a bez ohledu na to, v které zemi EU se řízení koná. Tento návrh stanoví minimální normy EU týkající se práva podezřelých a obviněných osob na přístup k obhájci a práva osob ve vazbě komunikovat s osobou podle svého výběru, například rodinným příslušníkem, zaměstnavatelem nebo konzulárním úřadem⁷⁸.

Opatření č. 5

Dne 18. května 2011 předložila Komise:

- **sdělení o „posílení práv obětí v EU“⁷⁹**, které objasňuje postoj Komise k opatřením týkajícím se obětí trestných činů;
- **návrh směrnice, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu⁸⁰**, jež má posílit stávající vnitrostátní opatření minimálními standardy platnými po celé EU, aby se všechny oběti mohly spolehnout na stejnou základní úroveň práv – bez ohledu na svou státní příslušnost a na to, v které zemi EU došlo k trestnému činu, a
- **návrh nařízení o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech⁸¹** (doplňující směrnici o evropském ochranném příkazu⁸², která se vztahuje na ochranná opatření v trestních věcech). Cílem návrhu je zajistit, aby se oběti násilí mohly spolehnout na ochranné opatření vydané proti pachatelů, pokud cestují či pokud se přestěhují do jiné země EU.

Na základě návrhu Komise byla **dne 25. října 2012 přijata směrnice 2012/29/EU⁸³, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu**. Minimální pravidla, která tato směrnice zavádí, mimo jiné zajišťují, aby se s oběťmi zacházelo s respektem, aby získaly informace o svých právech a svém případě a aby se mohly aktivně účastnit řízení. Rovněž zajišťují, aby ve všech členských státech existovala podpora obětí a aby byly určeny a náležitě chráněny oběti se zvláštními potřebami z hlediska ochrany v důsledku jejich zranitelnosti (včetně dětí).

Odstranění problémů se zdaněním v přeshraničních situacích, zejména pokud jde o zdanění automobilů⁸⁴, a zjednodušení postupů pro novou registraci automobilů – opatření č. 6

⁷⁷ KOM(2011) 326.

⁷⁸ Tento návrh je součástí řady opatření zaváděných s cílem stanovit v celé EU jednoznačná práva a zaručit základní práva osob na spravedlivý proces a právo na obhajobu. [Směrnice](#) o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení vstoupila v platnost v listopadu 2010 a do vnitrostátního práva má být provedena do dne 27. října 2013, zatímco [směrnice](#) o právu na informace v trestním řízení vstoupila v platnost dne 21. června 2012 a měla by být provedena do dne 2. června 2014.

⁷⁹ KOM(2011) 274.

⁸⁰ KOM(2011) 275.

⁸¹ KOM(2011) 276.

⁸² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. prosince 2011, Úř. věst. L 338, s. 2.

⁸³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV, Úř. věst. L 315, s. 57.

⁸⁴ Včetně registračních a silničních daní.

Dne 20. prosince 2010⁸⁵ zveřejnila Komise **sdělení „Odstranění přeshraničních daňových překážek ve prospěch občanů EU“**, v němž jsou uvedeny nejzávažnější problémy v oblasti daní při přeshraničním styku, se kterými se občané potýkají, a oznámen záměr Komise předložit návrhy v některých zvláštních oblastech a obecněji rovněž pomoci členským státům zajistit, aby byly jejich daňové systémy více v souladu a lépe spolupracovaly ve prospěch občanů EU. Komise dále identifikovala případy porušení právních předpisů EU a v případě nutnosti přijala vůči dotýčným členským státům opatření.

Sdělení „Dvojí zdanění na jednotném trhu“ ze dne 11. listopadu 2011⁸⁶ vyzdvihlo hlavní problémy související s dvojím zdaněním v EU a konkrétní opatření, která Komise členským státům navrhne k jejich odstranění, jako je zřízení fóra pro dvojí zdanění a přijetí kodexu chování a mechanismu řešení sporů ze strany členských států.

Dne 15. prosince 2011 přijala Komise **komplexní iniciativu týkající se zdanění dědictví, včetně doporučení**⁸⁷, jež má členským státům poskytnout podnět k řešení problému dvojího či vícenásobného zdanění téhož dědictví. Komise rovněž poskytla členským státům pokyny k tomu, jak zajistit, aby jejich systémy zdanění dědictví nebyly diskriminační. Dále Komise provedla přezkum daňových předpisů členských států použitelných na přeshraniční dědické záležitosti, a v případě nutnosti přijala vůči dotýčným členským státům opatření. V roce 2014 Komise vypracuje zprávu.

V období od 3. března do 26. května 2011 uskutečnila Komise **veřejnou konzultaci** s cílem určit hlavní problémy, s nimiž se občané EU setkávají při registraci automobilů, které byly předtím zaregistrovány v jiném členském státě. Na tomto základě přijala Komise dne 4. dubna 2012 **návrh nařízení, kterým se výrazně zjednodušuje proces přeregistrace**⁸⁸. Tato iniciativa má snížit zbytečnou administrativní zátěž, což u podniků, občanů a orgánů příslušných pro registraci vozidel povede k celkovým úsporám ve výši nejméně 1,5 miliardy EUR ročně.

K odstranění problémů, s nimiž se občané EU potýkají v souvislosti s přeshraničním zdaněním automobilů, předložila Komise dne 14. prosince 2012 **sdělení „Posílení jednotného trhu odstraněním přeshraničních daňových překážek pro osobní automobily“**⁸⁹, které objasňuje pravidla EU v oblasti zdanění automobilů a určuje osvědčené postupy, jež by měly členské státy zavést, jako je poskytování informací občanům o jejich právech a povinnostech ve vztahu ke zdanění automobilů v přeshraničních situacích a vrácení části poplatku za registraci u automobilů, které jsou trvale přemístěny do jiného členského státu, a to s cílem zamezit dvojímu zdanění. V doprovodném pracovním dokumentu útvarů Komise⁹⁰ je nastíněn přehled právní ochrany občanů EU a hospodářských subjektů dostupné podle práva EU.

Pomoci občanům EU požívat v plném rozsahu výhod přeshraniční zdravotní péče a technologie e-Health – opatření č. 7

⁸⁵ KOM(2010) 769.

⁸⁶ KOM(2011) 712.

⁸⁷ 2011/856/EU.

⁸⁸ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se v rámci jednotného trhu zjednodušuje převod motorových vozidel registrovaných v jiném členském státě, COM(2012) 164.

⁸⁹ COM(2012) 756.

⁹⁰ Pracovní dokument útvarů Komise (2012) 429.

Směrnice 2011/24/EU o právech pacientů v přeshraniční zdravotní péči⁹¹ vstoupila v platnost dne 24. dubna 2011 a do vnitrostátního práva by měla být provedena do dne 25. října 2013. Tato směrnice objasňuje práva pacientů na přístup k bezpečné a kvalitní léčbě v celé EU a na náhradu nákladů na tuto léčbu.

Směrnice 2011/24/EU zřídila **síť vnitrostátních orgánů odpovědných za elektronické zdravotnictví**, tzv. síť pro elektronické zdravotnictví (eHealth). Jedním z cílů této sítě je vypracovat pokyny, které stanoví minimální soubor údajů o pacientovi, jež usnadní přeshraniční výměnu údajů mezi členskými státy⁹². Síť bude navíc podporovat členské státy při vypracovávání společných opatření pro identifikaci a ověřování za účelem snadnější přenositelnosti údajů.

Dne 6. prosince 2012 Komise mimoto zveřejnila **pracovní dokument útvarů Komise o použitelnosti stávajících právních předpisů EU na služby telemedicine**⁹³ k vyjasnění právního rámce telemedicínských služeb poskytovaných přes hranice. Tento dokument doprovází akční plán Komise pro elektronické zdravotnictví na roky 2012 až 2020, který nabízí vizi EU na podporu zavádění elektronického zdravotnictví a posílení postavení pacientů a zdravotnických pracovníků při využívání elektronického zdravotnictví,

V neposlední řadě s cílem **poskytnout Evropanům bezpečný on-line přístup k jejich zdravotním údajům** Komise financuje od ledna 2012 do konce roku 2014 **dva pilotní projekty**⁹⁴ zahrnující více než 20 regionů v různých členských státech.

Plný účinek práva na konzulární ochranu ze strany občanů EU, kteří se na území třetích zemí ocitli v nesnázích – opatření č. 8

Dne 23. března 2011 předložila Komise **sdělení „Konzulární ochrana občanů EU ve třetích zemích: aktuální stav a další vývoj“**⁹⁵, v němž oznámila konkrétní opatření ke zvýšení účinnosti uplatňování práv občanů EU na pomoc ve třetích zemích, včetně období krizí, ze strany diplomatických a konzulárních úřadů všech členských států. Téhož dne **spustila Komise zvláštní internetové stránky o konzulární ochraně**⁹⁶ určené občanům, kteří hledají informace o konzulární ochraně, adresy konzulárních a diplomatických zastoupení ve třetích zemích a přístup k doporučením pro cestovatele vydaným jednotlivými členskými státy.

Dne 14. prosince 2011 přijala Komise **návrh směrnice o konzulární ochraně občanů Unie v zahraničí**⁹⁷.

Zvýšení informovanosti občanů, kteří nakupují souborné služby pro prázdninový pobyt, o jejich právech jako cestujících nebo turistů a zvýšení vymahatelnosti těchto práv a odstranění překážek pro osoby se zdravotním postižením – opatření č. 9, 10, 11 a 12

Opatření č. 9

Komise důkladně posoudila trh pro souborné služby pro pobyt i případné možnosti politiky k reakci na změny na tomto trhu od přijetí stávající směrnice v roce 1990. K těmto změnám patří zejména zavedení a rozšíření internetu jako distribučního kanálu a vznik

⁹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. března 2011 o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči, Úř. věst. L 88, s. 45.

⁹² Za tímto účelem je síť podporována společnou akcí týkající se iniciativy v oblasti řízení elektronického zdravotnictví a společnou akcí týkající se registrů pacientů (PARENT).

⁹³ Pracovní dokument útvarů Komise (2012) 414.

⁹⁴ Projekty SUSTAINS a PALENTE.

⁹⁵ KOM(2011) 149.

⁹⁶ <http://ec.europa.eu/consularprotection>

⁹⁷ KOM(2011) 881.

nízkonákladových leteckých dopravců, což přispělo ke změně způsobu, jakým spotřebitelé organizují svou dovolenou. Komise nedávno uspořádala řadu konzultací se spotřebitelskými organizacemi, zúčastněnými stranami z odvětví a členskými státy a očekává, že do léta 2013 oznámí svůj návrh na další postup.

Opatření č. 10

Nové evropské právní předpisy, které vstoupily v platnost v roce 2012 a 2013, zajišťují, že cestující mají všude v Evropě stejná základní práva bez ohledu na to, zda cestují letadlem, vlakem, lodí nebo autobusem: **nařízení (EU) č. 1177/2010⁹⁸ týkající se cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských vodních cestách** vstoupilo v platnost dne 6. ledna 2011 a **nařízení (EU) č. 181/2011⁹⁹ o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě** vstoupilo v platnost dne 20. března 2011. Tato nová pravidla zajišťují, že cestující ve všech těchto druzích dopravy mají právo být informováni a získat pomoc v případě problémů, které nastanou během jejich cesty. Z ochrany a bezplatné pomoci při cestování budou mít prospěch zejména osoby se zdravotním postižením a osoby se sníženou pohyblivostí.

Mezi rokem 2010 a 2012 zorganizovala Komise **celoevropskou informační kampaň týkající se práv cestujících**, v jejímž rámci byly v celé Evropě poskytovány informace o právech cestujících v letecké a železniční dopravě, včetně celoevropské informační akce „Letecký den“ konané dne 4. července 2012 na 28 letištích. Práce Komise k zvýšení informovanosti občanů o právech cestujících ve všech druzích dopravy bude pokračovat formou nové celoevropské informační kampaně, která bude zahájena v roce 2013 a potrvá do poloviny roku 2015.

Komise navíc dne 13. března navrhla přezkum práv cestujících v letecké dopravě¹⁰⁰, díky kterému se posílí uplatňování těchto práv tím, že se vyjasní právní předpisy a posílí mechanismy pro vymáhání práv a vyřizování stížností.

Opatření č. 11

Dne 15. listopadu 2010 přijala Komise **strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020¹⁰¹**, která má posílit postavení osob se zdravotním postižením tak, aby mohly zcela využívat svých práv a mít úplný prospěch ze zapojení do společnosti. Strategie se zaměřuje na odstranění překážek v osmi hlavních oblastech: přístupnost, zapojení do společnosti, rovnost, zaměstnanost, vzdělávání a odborná příprava, sociální ochrana a zdraví.

Dne 11. dubna 2011 předložila Komise **zprávu o uplatňování nařízení (ES) č. 1107/2006 o osobách se zdravotním postižením a osobách s omezenou schopností pohybu v letecké dopravě¹⁰²**, která určila nejasné oblasti při uplatňování nařízení. V návaznosti na tuto zprávu zveřejnila Komise v červnu 2012 **pokyny¹⁰³ pro vnitrostátní orgány a zúčastněné strany**

⁹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. listopadu 2010 o právech cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských vodních cestách a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004, Úř. věst. L 334, s. 1.

⁹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004, Úř. věst. L 55, s. 1.

¹⁰⁰ COM(2013) 130.

¹⁰¹ KOM(2010) 636.

¹⁰² Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o uplatňování a výsledcích nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě (KOM(2011) 166).

¹⁰³ Pracovní dokument útvarů Komise (2012) 171, http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/air/doc/prm/2012-06-11-swd-2012-171_en.pdf

v odvětví letecké dopravy, které poskytují vysvětlení a které mají zlepšit uplatňování nařízení. Nová informační kampaň Komise, která bude zahájena v polovině roku 2013, bude zahrnovat zvláštní opatření zaměřená na cestující se zdravotním postižením a cestující s omezenou schopností pohybu. Dne 11. března 2013 přijala Komise **směrnici 2013/9/EU**¹⁰⁴, které doplňuje explicitní základní požadavky, pokud jde o přístupnost železničního systému zdravotně postiženým osobám a cestujícím se sníženou pohyblivostí.

Další oblast činnosti Komise souvisí s probíhajícím procesem **stanovování norem pro přístupnost zástavby**. Komise vypracovala studii, která popisuje roztržistou situaci v EU a podává přehled více než 250 předpisů, norem a pokynů, a v roce 2013 bude pracovat na vývoji evropské normy.

Dne 3. prosince 2012 udělila Komise potřetí cenu **Access City Award**. Tato cena, která je každoročně udělována při příležitosti Evropského dne osob se zdravotním postižením, oceňuje města s více než 50 000 obyvatel, která přijímají příkladné iniciativy k zlepšení přístupnosti v městském prostředí. Vítězem se v roce 2012 stal Berlín, v roce 2011 Saleburk a v roce 2010 Avila.

A konečně, v období mezi 12. prosincem 2011 a 29. únorem 2012 uskutečnila Komise veřejnou konzultaci, na jejímž základě hodlá připravit **Evropský akt přístupnosti**. Cílem této iniciativy je zajistit, aby měly osoby se zdravotním postižením přístup k důležitému zboží a službám v členských státech. Tato iniciativa přinese prospěch rovněž osobám s omezenou pohyblivostí, například starším lidem.

Opatření č. 12

K zvýšení důvěry spotřebitelů ve služby cestovního ruchu vytváří Komise evropskou značku kvality s cílem zajistit jednotnost při hodnocení kvality služeb nabízených spotřebitelům. Komise usiluje rovněž o zvýšení počtu občanů, kteří mohou odjet na dovolenou, a to navzdory svému zdravotnímu postižení nebo potížím spojeným s věkem či ekonomickými problémy. Za tímto účelem prostřednictvím zvláštních komunikačních činností prosazuje zvyšování informovanosti podniků o výhodách investování do přístupnosti, podporuje cestovní ruch mimo hlavní sezónu a zapojuje se do cílených komunikačních aktivit na podporu udržitelných turistických destinací.

Zvýšení informovanosti spotřebitelů o jejich právech a prostředcích právní ochrany a usnadnění rychlého a nenákladného mimosoudního řešení sporů spotřebitelů – opatření č. 13 a 14

Opatření č. 13

V souladu s cílem Digitální agendy pro Evropu podporovat informovanost o digitálních právech občanů a porozumění těmto právům předložila Komise dne 17. prosince 2012 **kodeks práv uživatelů služeb on-line v EU**¹⁰⁵. Tento kodex nevytváří žádná nová práva, nýbrž *transparentně a srozumitelně* objasňuje stávající hlavní zásady a práva občanů na základě právních předpisů EU, které je chrání při používání služeb on-line, nákupech zboží on-line a v případě sporu s poskytovatelem těchto služeb. Ačkoli kodex není sám o sobě vymahatelný, konkrétní práva a zásady jsou vymahatelné na základě vnitrostátních právních předpisů k provedení pravidel EU, z nichž jsou odvozeny.

¹⁰⁴ Směrnice Komise, kterou se mění příloha III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/57/ES o interoperabilitě železničního systému ve Společenství, Úř. věst. L 68, s. 55.

¹⁰⁵ Celé znění kodexu společně s jeho shrnutím je k dispozici na internetových stránkách [Digitální agendy pro Evropu](#), zatímco zjednodušená verze je zveřejněna na portálu [Vaše Evropa – Občané](#) prostřednictvím nového oddílu [Vaše on-line práva](#).

Opatření č. 14

K usnadnění rychlého a nenákladného mimosoudního řešení sporů spotřebitelů v EU předložila Komise dne 29. listopadu 2011 balíček legislativních návrhů sestávajících ze směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů (ADR)¹⁰⁶ a návrhu nařízení o online řešení spotřebitelských sporů (ODR)¹⁰⁷. Evropský parlament a Rada přijaly oba návrhy v prosinci 2012. Právní předpisy budou zveřejněny v červnu 2013.

– **Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů** umožní spotřebitelům řešit spory s obchodníky mimosoudně, pokud mají problém se zakoupeným výrobkem nebo službou (kromě sporů ve zdravotnictví a školství), a to s využitím subjektu alternativního řešení sporů (např. conciliátor, mediátor, rozhodce, ombudsman, Rada pro stížnosti atd.). Subjekt alternativního řešení sporů by měl respektovat zvláštní kvalitativní požadavky (jako je transparentnost, nezávislost, spravedlnost a účinnost) a měl dojít k výsledku řízení do 90 dnů. Obchodníci prodávající na internetu budou rovněž muset spotřebitele informovat o alternativním řešení sporů.

– **Nařízení o online řešení spotřebitelských sporů** zřizuje celoevropskou online platformu, která bude pro spotřebitele a obchodníky představovat jednotné kontaktní místo k vyřešení sporů souvisejících s nakupováním na internetu zcela online ve lhůtě 90 dnů. Obchodníci prodávající na internetu budou rovněž muset spotřebitele informovat o online řešení spotřebitelských sporů.

Využití alternativního řešení sporů a online řešení spotřebitelských sporů je rychlejší, levnější a snazší než soudní řízení a očekává se, že spotřebitelům v celé Evropě ušetří přibližně 22,5 miliardy EUR ročně.

Komise se dále zaměřila na prosazování mediace, jelikož ta může vést k značným úsporám času a peněz občanů. Pravidla EU pro mediaci jsou shrnuta ve směrnici¹⁰⁸ přijaté dne 21. května 2008, která měla být členskými státy provedena do dne 21. května 2011. Komise iniciovala v červenci 2012 **studii za účelem komplexního posouzení provedení směrnice členskými státy**, která se zaměřuje rovněž na význam prosazování rozsáhlého využívání mediace pro justici vstřícnější k občanům. Tato analýza by měla Komisi také umožnit, aby určila, zda jsou zapotřebí další opatření.

Usnadnění mobility občanů EU v rámci EU a uplatňování jejich nároků na sociální zabezpečení – opatření č. 15 a 16

Opatření č. 15

Komise uplatňovala **důslednou politiku prosazování právních předpisů** s cílem dosáhnout úplného a správného provedení a uplatňování pravidel EU týkajících se volného pohybu v celé Evropské unii. V důsledku této politiky většina členských států pozměnila své právní předpisy nebo se zavázala přijmout ve stanovené lhůtě jejich změny, které mají zajistit úplný soulad s těmito pravidly. K vyřešeným problémům patřilo nesprávné nebo neúplné provedení ustanovení právních předpisů EU týkajících se práva vstupu a pobytu rodinných příslušníků občanů Unie, včetně partnerů stejného pohlaví, podmínek pro vydávání víz a povolení

¹⁰⁶ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů), KOM(2011) 793.

¹⁰⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů), KOM(2011) 794.

¹⁰⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

k pobytu rodinným příslušníkům, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, a záruk proti vyhoštění. V sedmi z celkem dvanácti zahájených řízení o nesplnění povinnosti zaslala Komise dotyčným členským státům odůvodněné stanovisko, což je poslední krok před postoupením věci Soudnímu dvoru EU. Podrobnější hodnocení je k dispozici ve zprávě o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU za období 2011–2013 (zpráva podle článku 25 SFEU), která je připojena ke zprávě o občanství EU pro rok 2013.

Dne 26. dubna 2013 navrhla Komise **směrnici usnadňující účinný výkon práva na volný pohyb pracovníků v EU**¹⁰⁹. Cílem tohoto návrhu je lepší prosazování práv pracovníků na volný pohyb a zamezení diskriminace na základě státní příslušnosti. Členské státy budou zejména muset vytvořit na vnitrostátní úrovni subjekty, které budou poskytovat informace o právech mobilních pracovníků v EU a poskytovat pomoc osobám, které jsou diskriminovány na základě státní příslušnosti. Členské státy budou mimoto muset zaručit mobilním pracovníkům v EU, kteří se domnívají, že se stali obětí diskriminace, účinné prostředky právní ochrany na vnitrostátní úrovni a rovněž zajistit, aby se sdružení a organizace, jako jsou odbory a nevládní organizace, mohly účastnit správního nebo soudního řízení jménem migrujících pracovníků v EU, kteří jsou obětí diskriminace, či na jejich podporu.

K zvýšení informovanosti občanů EU a zajištění jejich snadného přístupu k informacím o jejich právu na volný pohyb a pobyt v EU zveřejnila Komise v roce 2010 jednoduché a poutavé informace o platných pravidlech EU a o možnostech využívání tohoto práva na **specializovaném portálu Vaše Evropa**¹¹⁰, který rovněž poskytuje přístup k personalizovaným asistenčním službám, a v brožuře „Vaše Evropa — Vaše práva“ z roku 2012¹¹¹. V roce 2013 mimoto zveřejnila **aktualizovanou verzi příručky** pro občany EU týkající se práva svobodně se pohybovat a žít v Evropě, která čtivým způsobem objasňuje práva a možnosti občanů EU¹¹².

Opatření č. 16

V zájmu pomoci občanům, kteří se pohybují v Evropě, při uplatňování nároků na sociální zabezpečení vyvíjí Komise IT systém nazvaný **EESSI – Electronic Exchange of Social Security Information** (elektronická výměna informací o sociálním zabezpečení) – s cílem pomoci orgánům sociálního zabezpečení v EU vyměňovat si informace rychleji a bezpečněji. Na základě tohoto systému se komunikace mezi vnitrostátními orgány sociálního zabezpečení bude uskutečňovat prostřednictvím strukturovaných elektronických dokumentů, a bude tudíž nahrazena výměnou papírových dokladů. Tento systém přinese občanům důležité výhody, jelikož umožní lepší řízení a rychlejší výpočet a proplácení dávek sociálního zabezpečení a sníží výskyt chyb při vyřizování žádostí.

Komise a členské státy v současné době vyvíjejí centrální systém a budou se dále soustředit na podporu příprav vnitrostátních orgánů v oblasti sociálního zabezpečení na fungování v elektronickém prostředí.

Odstranění překážek při uplatňování politických práv občanů – opatření č. 17, 18, 19 a 20

Iniciativy, které Komise přijala k odstranění překážek, s nimiž se občané EU setkávají při účasti v evropských volbách, byly představeny ve sdělení Komise ze dne 12. března 2013 „**Příprava na evropské volby v roce 2014: další posílení jejich demokratického a účinného**

¹⁰⁹ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o opatřeních usnadňujících účinný výkon práv, která jsou přiznána pracovníkům v souvislosti s volným pohybem pracovníků, COM(2013) 236.

¹¹⁰ http://europa.eu/youreurope/citizens/residence/index_cs.htm

¹¹¹ <http://bookshop.europa.eu/en/your-europe-your-rights-pbKM3212120/>

¹¹² <http://bookshop.europa.eu/en/freedom-to-move-and-live-in-europe-pbNE3210299/>

*průběhu*¹¹³ a shrnuty ve zprávě o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU za období 2010–2013 (zpráva podle článku 25 SFEU), která je připojena ke zprávě o občanství EU pro rok 2013.

Tento oddíl stručně rekapituluje pokrok, jehož bylo dosaženo s ohledem na další dvě záležitosti uvedené ve zprávě o občanství EU za rok 2010.

Za prvé, jak bylo oznámeno v **opatření č. 18**, Komise uplatňovala **důslednou politiku prosazování právních předpisů** s cílem zajistit, aby všechny členské státy umožňovaly občanům EU, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, **založit politickou stranu nebo se stát členy politické strany**. Zásada týkající se zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti znamená nejen formální odstranění požadavku na státní příslušnost jako podmínky pro to, aby občané EU mohli být voleni nebo volit v obecních a v evropských volbách, nýbrž rovněž zrušení jakýchkoli opatření, která by jim mohla bránit v uplatňování tohoto práva za rovných podmínek, jak je zaručeno ve Smlouvě.

Zákaz, aby se občané Unie, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, mohli stát členy politické strany, je zbavuje možnosti využít hlavní platformu politické účasti, zejména ve volbách, a v porovnání s možnostmi, které mají státní příslušníci, má negativní dopad na jejich možnost být voleni. Komise podnikla opatření vůči sedmi členským státům a čtyři případy se podařilo uspokojivě vyjasnit a uzavřít.

Za druhé, jak je oznámeno v **opatření č. 20**, v roce 2011 **zahájila Komise politický dialog** s členskými státy, **jejichž státní příslušníci mohli přijít o svá politická práva v zemi původu** (odebrání volebního práva), pokud pobývali určitou dobu v jiném členském státě. Cílem bylo určit možnosti, jak zabránit tomu, aby občané EU takto přišli o své právo účastnit se vnitrostátních voleb v kterékoli zemi v důsledku uplatnění svého práva na volný pohyb. Komise zejména zaslala dotčeným členským státům dopisy, v nichž objasnila své názory a vyzvala je, aby přispěly ke společné úvaze. Odpovědi objasnily stávající právní předpisy a politiky i související debaty, které probíhají na vnitrostátní úrovni. Tento dialog naznačil potřebu hledat konstruktivní postupy v zájmu podpory účasti občanů na demokratickém životě EU na všech úrovních, jak je blíže objasněno a podpořeno v opatření č. 12 oznámeném v této zprávě o občanství.

Poskytování snadno dostupných informací občanům ohledně jejich práv EU – opatření č. 21 a 22

Opatření č. 21

V průběhu minulých tří let usilovala Komise o **užší integraci služeb Europe Direct – kontaktního střediska** Europe Direct a sítě přibližně **450 informačních středisek Europe Direct** – a internetového portálu **Vaše Evropa – Občané** s cílem poskytnout občanům **vícejazyčnou a vícekanálovou informační platformu: on-line, po telefonu, elektronickou poštou a osobně**.

Portál Vaše Evropa byl zcela přepracován a nyní ve **22 jazycích nabízí uživatelsky přívětivé praktické informace** o právech EU a vnitrostátních předpisech pro jejich uplatňování z hlediska uživatele, zatímco v případě individualizovanějšího poradenství jsou návštěvníci odkázáni na příslušné asistenční služby (jako je služba Europe Direct, Vaše Evropa – Poradenství, SOLVIT, EURES, ECC-Net). Portál se dále vyvíjí, zejména prostřednictvím intenzivnější spolupráce s členskými státy k zajištění dostupnosti informací o právech občanů EU, které jsou specifické pro danou zemi (např. kontaktní údaje

¹¹³ COM(2013) 126.

vnitrostátních orgánů, pokyny ke zvláštním postupům, které je třeba dodržet, nebo dokladům, které musí být předloženy za účelem výkonu práv EU, a rovněž informace o příslušných vnitrostátních předpisech, například předpisech použitelných při nákupu nemovitostí). Komise současně dále posílí systém SOLVIT a zvýší jeho zviditelnění on-line a off-line.

V průběhu let 2011 a 2012 bylo **450 informačních středisek Europe Direct důkladně informováno** o obsahu portálu Vaše Evropa – Občané a o tom, jak tento obsah používat k uspokojení informačních potřeb občanů. **Znovu bylo definováno poslání nové sítě Europe Direct pro období 2013–2017**, a to jednoznačným stanovením úlohy informačních středisek jakožto hlavních partnerů „jednotného kontaktního místa“ a při poskytování informací o EU odkazováním občanů na příslušný obsah portálu Vaše Evropa.

Komise se současně snažila **upozornit co nejvyšší možný počet Evropanů na existenci služby Europe Direct a portálu Vaše Evropa** jako přednostního jednotného kontaktního místa pro práva EU, které je vstřícné k občanům. V důsledku tohoto úsilí o zvyšování informovanosti v porovnání s rokem 2011 **v roce 2012 počet dotazů zodpovězených kontaktním střediskem Europe Direct o více než 20 %**. **Rovněž portál Vaše Evropa přilákal podstatně více návštěvníků (v roce 2012 měl téměř 4,3 milionu návštěvníků v porovnání s 2,4 milionu v roce 2011 a 1,5 milionu v roce 2010)**. Nedávné průzkumy uživatelů ukazují vysokou míru spokojenosti: 70 % návštěvníků našlo alespoň některé informace, které hledalo, a 93 % uživatelů hodnotí portál jako vyhovující či ještě lépe¹¹⁴.

Opatření č. 22

S podporou a koordinací ze strany zastoupení Komise v zemích EU se **informační střediska Europe Direct stávají důležitým nástrojem pro informování o právech EU** na místní, regionální a celostátní úrovni. Zastoupení rovněž posílila svou spolupráci se službou „Vaše Evropa — Poradenství“ s cílem nabídnout občanům personalizované poradenství v právních otázkách.

Informační střediska Europe Direct obvykle vystupují jako **hlavní kontaktní informační místa na místní úrovni**: odpovídají na dotazy místních občanů nebo odkazují občany na služby poskytující tematické informace o EU a pobočky na celostátní úrovni. V roce 2012 byl vytvořen automatický kanál spojující síť s kontaktním střediskem Europe Direct, které sídlí v Bruselu. Tento kanál každému místnímu informačnímu středisku Europe Direct umožňuje předávat dotazy jménem občanů přímo kontaktnímu středisku.

V rámci úsilí o zjednodušení přístupu k informacím, které občané potřebují, aby mohli využívat svá práva EU, **Komise v současnosti zavádí politiku „žádné nesprávné kontaktní místo“**, tj. bezproblémové kontakty mezi službou Europe Direct a poskytovateli tematických informací o EU, aby občané vždy obdrželi odpověď na své dotazy od správného poskytovatele informací bez ohledu na kontaktní místo, na něž se obrátili.

Zastoupení Komise v jednotlivých členských státech provedla řadu informačních činností věnovaných právům občanů, a to buď tematických, nebo obecných, a **byla rovněž aktivní při zvyšování informovanosti o evropské občanské iniciativě**, přičemž využívala různé komunikační prostředky. V roce 2012 se kontaktní středisko Europe Direct stalo hlavním kontaktním místem pro informace o evropské občanské iniciativě.

¹¹⁴ Zjištění průzkumu u účastníků, který se uskutečnil v období od 18. 12. 2012 do 1. 2. 2013 za účelem posouzení relevance a užitečnosti portálu Vaše Evropa po jeho přepracování v roce 2009, a průzkumu pomocí vyskakovacího okna při opuštění stránky, který byl proveden přímo na portálu v lednu/únoru 2012 s cílem dovědět se více o profilu návštěvníků portálu a jejich spokojenosti s portálem.

Opatření č. 23

Na základě návrhu Komise Rada a Evropský parlament určily rok 2013 jako **Evropský rok občanů**¹¹⁵. Tento Evropský rok občanů (www.europa.eu/citizens-2013) má zvýšit povědomí občanů Unie o jejich právech EU a politikách a programech na podporu uplatňování těchto práv a rovněž podnítit diskusi o politikách Unie a posílit občanskou a demokratickou účast v těchto politikách.

Evropský rok občanů nabízí občanům po celém kontinentu mnoho příležitostí k projednání těchto zásadních témat. K dosažení cílů Evropského roku občanů Komise úzce spolupracuje s mnoha účastníky, institucemi a stranami, které o to mají zájem, přičemž všechny tyto subjekty jsou důležitými šířiteli informací s cílem zajistit, aby se daná poselství Evropského roku občanů dostala na místní úroveň.

Kromě toho také 7. rámcový program pro výzkum, sociálně-ekonomické a humanitní vědy, spravovaný Komisí, vyčlenil oblast činnosti „Občan v Evropské unii“. Výzkum v této oblasti je zaměřen na získávání dalších poznatků o občanství EU, zvýšení informovanosti akademické obce, tvůrců politik, organizací občanské společnosti a široké veřejnosti o výsledcích výzkumu a šíření těchto výsledků. Komise financovala celou škálu víceoborových výzkumných projektů, které se výslovně zabývaly záležitostmi souvisejícími s dosažením pocitu demokratické odpovědnosti a účasti občanů EU¹¹⁶.

Opatření č. 24

Dne **15. listopadu 2011**, respektive 14. prosince 2011 předložila Komise **návrhy na budoucí program Práva a občanství**¹¹⁷ a **budoucí program Evropa pro občany**¹¹⁸. Oba tyto návrhy mají **jednotným a doplňujícím způsobem poskytovat finanční podporu občanství EU**. Program Práva a občanství se bude zejména zabývat právy odvozenými z občanství EU, zatímco program Evropa pro občany bude podporovat účast občanů na demokratickém životě Unie. Programy se budou vzájemně doplňovat, využívat synergie a zamezí zdvojování.

Při vypracovávání těchto návrhů bylo obecným cílem Komise **zefektivnění a zjednodušení**¹¹⁹. Tyto programy jsou proto zcela v souladu s finančním nařízením, což v zásadě znamená, že se na ně budou vztahovat stejná obecná pravidla a že budou mít prospěch z prvků zjednodušení, která byly zavedena v novém finančním nařízení.

Opatření č. 25

V zájmu zajištění vysoce kvalitního zpravodajství a zlepšení poskytovaných informací o evropských záležitostech **byly na jaře 2011 na televizní stanici Euronews spuštěny nové programy a dne 14. června 2011 bylo otevřeno studio se sídlem v Bruselu**. V důsledku toho bylo posíleno každodenní pokrytí záležitostí EU, stalo se živějším a zahrnuje více

¹¹⁵ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1093/2012/EU ze dne 21. listopadu 2012 o Evropském roku občanů (2013), Úř. věst. L 325, s. 1.

¹¹⁶ Pro přehled viz http://ec.europa.eu/research/social-sciences/research_en.html

¹¹⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství, KOM(2011) 758.

¹¹⁸ Návrh nařízení Rady, kterým se na období 2014–2020 zavádí program „Evropa pro občany“, KOM(2011) 884.

¹¹⁹ Viz sdělení Komise ze dne 8 února 2012, Agenda pro zjednodušení VFR na období 2014–2020, COM(2012) 42, a ze dne 20 září 2012, První srovnávací přehled pro VFR na období 2014–2020, COM(2012) 531.

diskusí a rozhovorů a rovněž programů za účasti občanů. Komise mimoto podepsala s televizní stanicí Euronews dohodu o partnerství, která umožňuje podporovat tyto iniciativy v dlouhodobějším horizontu.

PŘÍLOHA 2 – Dvanáct nových klíčových opatření ke zlepšení života občanů EU

1. Komise navrhne revizi nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a prostuduje možnosti prodloužení doby pro pobírání dávek v nezaměstnanosti v zahraničí na déle než povinné tři měsíce s cílem usnadnit občanům hledat práci v jiné zemi EU. Komise naléhavě vyzývá členské státy, aby plně využívaly stávajících pravidel tím, že umožní uchazečům o zaměstnání, aby mohli dávky v nezaměstnanosti pobírat po dobu až šesti měsíců během hledání práce v jiném členském státě.
2. S cílem pomoci mladým občanům EU rozvíjet své schopnosti a vstoupit na trh práce, Komise v roce 2013 vypracuje rámec kvality stáží. Komise rovněž v roce 2013 navrhne iniciativu na modernizaci sítě EURES, aby posílila úlohu a dopad služeb zaměstnanosti na vnitrostátní úrovni a zlepšila koordinaci mobility pracovních sil v rámci EU. Kromě reformy sítě EURES Komise zahájí pilotní iniciativu pro zlepšení výměny informací prostřednictvím EURES o příležitostech ke stážím a učňovským programům v jiných zemích EU.
3. V letech 2013 a 2014 bude Komise pracovat na řešeních k odstranění překážek, s nimiž se občané EU a jejich rodinní příslušníci, kteří žijí v jiné zemi EU, než je jejich vlastní země, setkávají v souvislosti s průkazy totožnosti a doklady o pobytu vydávanými členskými státy, a to případně i prostřednictvím nepovinných jednotných evropských dokladů pro občany.
4. V roce 2013 přijme Komise iniciativy, aby podpořila uplatňování osvědčených postupů v oblasti daní v přeshraničních situacích a zajistila správné uplatňování práva EU, aby bylo pro evropské občany, kteří se stěhují za hranice nebo působí přeshraničně, jednodušší se vypořádat s různými daňovými systémy, a zejména aby se zamezilo dvojímu zdanění.
5. V návaznosti na svou práci věnovanou zvyšování bezpečnosti občanů EU na silnicích učiní Komise v průběhu roku 2014 konkrétní kroky ke zřízení „platformy pro informace o vozidlech“ s cílem usnadnit uznávání osvědčení o technické způsobilosti vozidla a zajistit, aby bylo pro občany EU cestování do jiné země EU s jejich vozidlem snazší a bezpečnější.
6. Komise usnadní mobilitu osob se zdravotním postižením v rámci EU a v roce 2014 podpoří vypracování vzájemně uznávaného vzoru průkazu osoby se zdravotním postižením EU s cílem zajistit těmto občanům stejný přístup k určitým zvláštním výhodám v rámci EU (zejména v oblasti dopravy, cestovního ruchu, kultury a volnočasových aktivit).
7. Do konce roku 2013 předloží Komise balíček právních nástrojů k dalšímu posílení procesních práv občanů v případě, že jsou podezřelí nebo obvinění v trestním řízení, s přihlédnutím ke zvláštní situaci dětí a zranitelných občanů.
8. Komise do konce roku 2013 reviduje evropské řízení o drobných nárocích s cílem usnadnit řešení sporů při nakupování v jiné zemi EU.
9. Do jara 2014 vypracuje Komise v úzké spolupráci s vnitrostátními donucovacími orgány a příslušnými zúčastněnými stranami vzor pro on-line zobrazování klíčových požadavků s cílem zajistit, aby byly informace o digitálních produktech jasnější a snadno porovnatelné. Do jara roku 2014 zahájí rovněž v celé EU zvláštní informační kampaň o právech spotřebitelů.

10. Komise přijme opatření s cílem zajistit, aby orgány místní samosprávy měly k dispozici nástroje, které jim umožní zcela porozumět právům občanů EU na volný pohyb.
11. Komise v průběhu roku 2013 zajistí, aby bylo pro občany jasnější a snazší zjistit, na koho se mají obrátit, pokud jde o zjednání nápravy s ohledem na jejich práva, a to poskytnutím uživatelsky přívětivých pokynů na svých hlavních internetových stránkách Evropa.
12. Komise:
 - bude podporovat informovanost občanů EU o jejich právech spojených s občanstvím EU, a zejména o jejich volebních právech, a to vydáním příručky, která srozumitelným a jednoduchým jazykem představí tato práva EU, při příležitosti Dne Evropy v květnu 2014,
 - navrhne konstruktivní způsoby, jež občanům EU, kteří pobývají v jiné zemi EU, umožní plně se podílet na demokratickém životě EU tím, že bude zachováno jejich právo volit ve vnitrostátních volbách v zemi původu, a
 - v roce 2013 prostuduje způsoby, jak posílit a rozvinout evropský veřejný prostor na základě stávajících vnitrostátních a evropských struktur s cílem ukončit současnou roztříštěnost veřejného mínění podél hranic jednotlivých členských států.